

DA

DA

DA

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 3.6.2010
KOM(2010)282 endelig

BERETNING FRA KOMMISSIONEN

Beretning om konkurrencepolitikken 2009

SEK(2010)666

BERETNING FRA KOMMISSIONEN

Beretning om konkurrencepolitikken 2009

Indledning

1. Første del af denne beretning indeholder en gennemgang af, hvordan de konkurrencepolitiske redskaber, nemlig statsstøttere reglerne, kartel- og monopolreglerne og fusionskontrolreglerne, er blevet udbygget og anvendt. I anden del redegøres der for, hvordan disse og andre regler er blevet anvendt i udvalgte sektorer. Tredje del indeholder en oversigt over forbrugerrelaterede aktiviteter i det forløbne år. I fjerde del fokuseres der på samarbejdet inden for rammerne af det europæiske konkurrencenet (ECN) og med nationale domstole, mens femte del omhandler internationale aktiviteter. I sjette del gives der en kort gennemgang af samarbejdet mellem EU's institutioner.
2. Ligesom sidste år indeholder dette års konkurrenceberetning et temakapitel om et emne, der har haft særlig betydning for konkurrencepolitikken. Dette års tema er "konkurrencepolitikken og den økonomiske og finansielle krise".
3. Dette års beretning indeholder en særlig gennemgang af Kommissionens vurdering af de nationale foranstaltninger, der er truffet som reaktion på den økonomiske og finansielle krise, hvad enten der har været tale om landsdækkende ordninger eller foranstaltninger rettet mod enkeltvirksomheder i finanssektoren. Desuden redegøres der også for de foranstaltninger, der er truffet inden for rammerne af de midlertidige rammebestemmelser for at afbøde de virkninger, krisen har haft for realøkonomien. Det anmodede Europa-Parlamentet om i sit udkast til beslutning om den årlige beretning om konkurrencepolitikken for 2008, der var til behandling på det tidspunkt, hvor denne udgave af den årlige konkurrenceberetning blev udarbejdet¹.
4. For mere indgående oplysninger henvises til et detaljeret arbejdsdokument fra Kommissionen² og til konkurrencegeneraldirektoratets hjemmeside³.
5. Lissabontraktaten trådte i kraft den 1. december 2009. Det bevirkede en ændring i nummereringen af traktatens artikler. På kartel- og monopolområdet er EF-traktatens artikel 81, 82 og 86 nu blevet til henholdsvis artikel 101, 102 og 106 i TEUF, men bestemmelserne er stort set identiske. I hele denne beretning henvises der dog fortsat til de gamle artikelnumre, når der er tale om procedurer indledt før 1. december 2009. På samme måde henvises der til de gamle bestemmelser i EF-traktaten på statsstøtteområdet (EF-traktatens artikel 87-89), når sagerne blev indledt før Lissabontraktatens ikrafttrædelse.
6. Siden 1. december 2009 har Retten i Første Instans heddet Retten. Hvor der er tale om domme afsagt før denne dato, er den gamle betegnelse dog bibeholdt i denne beretning.

---

¹ Udkast til betænkning om beretningen om konkurrencepolitikken 2008 (2009/2173(INI)), Sophia in 't Veld (ordfører - ALDE-gruppen - NL).

² SEK(2010) 666.

³ http://ec.europa.eu/competition/index_da.html.

TEMAKAPITEL: KONKURRENCEPOLITIKKEN OG DEN ØKONOMISKE OG FINANSIELLE KRISE

Hvilken rolle har konkurrencepolitikken spillet i forbindelse med krisen?

7. I 2009 var Den Europæiske Union ligesom resten af verden stillet over for en usædvanlig hård økonomisk og finansiell krise. Det har været et udfordrende år for økonomien og for erhvervslivet og for de politiske beslutningstagere. Regeringer, centralbanker og finanstilsynsmyndigheder har ligesom Europa-Kommissionen arbejdet hårdt på at få stabiliseret det finansielle system og sikre, at vi aldrig igen kommer til at opleve en sådan krise. På politisk hold har man også søgt at dæmpe op for krisens virkninger for realøkonomien.
8. Siden krisens begyndelse har Kommissionen i sin anvendelse af konkurrencereglerne haft to mål for øje. For det første at understøtte den finansielle stabilitet ved hurtigst muligt at skabe retlig sikkerhed omkring de retningsforanstaltninger, EU-landene iværksatte. For det andet at opretholde ens spilleregler i Europa og sikre, at foranstaltninger truffet i én medlemsstat ikke resulterer i, at problemerne væltes over på andre medlemsstater.
9. I en tidlig fase af krisen besluttede medlemsstaterne at yde omfattende statsstøtte til finanssektoren. Europa-Kommissionen blev inddraget heri i kraft af de beføjelser til at føre kontrol med statsstøtte, som traktatens konkurrenceregler tillægger den. Lige fra krisens begyndelse har konkurrencepolitikken og Kommissionens opstilling af retningslinjer spillet en betydelig rolle i bestræbelserne på at værne om et af EU's største aktiver, nemlig det indre marked.

Hvilke politiske initiativer reagerede Kommissionen med?

10. I tiden mellem oktober 2008 og august 2009 vedtog Kommissionen fire meddelelser, hvori den redegjorde for, hvordan den ville anvende statsstøttereglerne på statslige foranstaltninger til støtte for finanssektoren under den aktuelle krise. Den 13. oktober 2008 vedtog Kommissionen et sæt retningslinjer for statsstøttereglernes anvendelse på statsstøtteordninger og individuel støtte til pengeinstitutter (bankmeddelelsen)⁴. Meddelelsen blev udsendt efter Lehman Brothers' sammenbrud den 15. september 2008, det akutte behov for hjælp til store aktører i finanssektoren som Fortis, Dexia, Bradford & Bingley og Hypo Real Estate samt planlagte hjælpepakker eller garantiordninger i medlemsstaterne, bl.a. Danmark og Irland.
11. Kommissionen modtog talrige anmeldelser af krisestøtte fra medlemsstater. Disse sager behandlede Kommissionen meget hurtigt, og det gjorde den bl.a. ved at overflytte dedikerede medarbejdere fra andre områder og midlertidigt ansætte nye.

Kapitaltilførsler til banker

12. For at imødegå krisen havde medlemsstaterne opstillet en række forskellige løsningsmodeller, lige fra garantibaserede ordninger og til kapitalindskud. Der fandt

---

⁴ Meddelelse fra Kommissionen - [Statsstøttereglernes anvendelse på foranstaltninger truffet over for pengeinstitutter under den aktuelle globale finanskris](#). (EUT C 270 af 25.10.2008, s. 8).

indgående drøftelser sted med Den Europæiske Centralbank og medlemsstaterne, og den 5. december 2008 vedtog Kommissionen rekapitaliseringsmeddelelsen⁵.

13. I rekapitaliseringsmeddelelsen sondres der mellem fundamentalt sunde banker og nødlidende banker. Der opstilles retningslinjer for vurdering af de kapitalindsprøjtninger, som udgør statsstøtte. Og det er klart, at konkurstruede nødlidende banker bør betale højere renter på statsmidlerne og underkastes øget kontrol. Nødlidende banker, der har modtaget statsstøtte, skal gennemgå en omstrukturering for at genoprette deres langsigtede rentabilitet.
14. Både bankmeddelelsen og rekapitaliseringsmeddelelsen har hjulpet med til at sikre den finansielle stabilitet og lette adgangen til lån, samtidig med at konkurrencefordrejningerne blev holdt på et minimum. Rekapitaliseringer har i særdeleshed haft stor betydning for at sikre bankerne et tilstrækkeligt kapitalgrundlag, således at de fortsat kunne udfylde deres rolle som långiver til realøkonomien. Samtidig vil den forrentning, der kræves af statsmidlerne, sammen med de step-up-klausuler, der er indført i støtteordninger og individuelle foranstaltninger, sikre, at denne kapital tilbagebetales, så snart den økonomiske situation åbner mulighed herfor.
15. Fra oktober 2008 og indtil 31. december 2009 godkendte Kommissionen garantiordninger i tolv medlemsstater⁶. Syv andre medlemsstater iværksatte rene rekapitaliseringsordninger⁷, mens syv medlemsstater indførte blandede ordninger⁸. Desuden indførte Spanien, Slovenien, Det Forenede Kongerige, Ungarn og Tyskland også andre former for støtteordninger.
16. I 2009 har Kommissionen desuden godkendt kapitaltilførsler og andre individuelle former for støtte til 29 finansielle virksomheder⁹.

I sagen om rekapitalisering af Commerzbank (CoBa)¹⁰ godkendte Kommissionen en kapitalindsprøjtning på 18 mia. EUR fra den tyske regering på grundlag af en sund omstrukturingsplan. Den plan, der blev fremlagt, fokuserede på CoBa's kernevirkksomhed, som var privatkunder og erhvervskunder, bl.a. i Central- og Østeuropa. Banken skal indskrænke sine risikobehæftede investeringsaktiviteter og afhænde sine kommercielle aktiviteter på ejendomsmarkedet. Der bliver tale om omfattende afhændelser (svarende til 45 % af CoBa's aktuelle balancesum), ligesom dividende- og renteudbetalinger vil blive stillet i bero. For at begrænse konkurrencefordrejningerne vil CoBa blive underlagt et generelt treårigt forbud mod at overtage andre pengeinstitutter eller andre potentielle konkurrenter. Desuden må CoBa ikke sænke priserne i forhold til sine tre største konkurrenter på markeder eller for produkter, hvor banken har en markedsandel på over 5 %. Kommissionen drog den konklusion, at den fremlagte forretningsplan ville kunne genoprette bankens langsigtede rentabilitet.

⁵ [Kommissionens meddelelse om rekapitalisering af pengeinstitutter](#) under den aktuelle finanskriser: støttens begrænsning til det nødvendige minimum og sikkerhedsforanstaltninger mod uforholdsmæssige konkurrencefordrejninger (EUT C 10 af 15.1.2009, s. 2).

⁶ Cypern, Danmark, Finland, Irland, Italien, Letland, Nederlandene, Polen, Portugal, Slovenien, Spanien og Sverige.

⁷ Danmark, Finland, Frankrig, Italien, Polen, Portugal og Sverige.

⁸ Tyskland, Det Forenede Kongerige, Grækenland, Østrig, Polen, Ungarn, og Slovakiet.

⁹ ING, KBC, Parex Banka, Anglo Irish Bank, Bank of Ireland, Allied Irish BankFortis, Dexia, Nord LB, IKB, Kaupthing Bank Finland, Ethias, SdB, Banco Privado Portugues, Hypo Real Estate, WestLB, Fionia, HSH Nordbank, Hypo Tirol, LBBW, Kaupthing Luxemburg, Caisse d'Epargne/Banque Populaire, Mortgage Bank of Latvia, Northern Rock, Commerzbank, Lloyds Banking Group, BAWAG, Hypo Group Alpe Adria og RBS.

¹⁰ [IP/09/711](#).

Værdiforringede aktiver

17. Til trods for at der i mange medlemsstater var blevet indført rekapitaliseringsordninger, viste investorerne i begyndelsen af 2009 ingen tegn på større tillid til systemet. Bankgarantierne og rekapitaliseringerne gav sig ikke udslag i, at økonomien fik tilført øgede lånemidler, og der var fortsat usikkerhed omkring ikke-offentliggjorte tab på værdiforringede aktiver. I denne situation var der nogle medlemsstater, der foreslog såkaldte aktive beskyttelsesordninger. Den britiske regering fremlagde et forslag om en ordning med et budget på 500 mia. GBP, mens den nederlandske regering påtænkte at træde til med 40 mia. USD til beskyttelse af ING-aktiver.
18. Den 25. februar 2009 vedtog Kommissionen en meddelelse om behandlingen af værdiforringede aktiver i EU's banksektor (meddelelsen om værdiforringede aktiver)¹¹. Denne meddelelse blev udsendt på baggrund af, at der efterhånden var blevet almindelig enighed om, at det var nødvendigt at angribe årsagerne til krisen ved deres rod, nemlig de giftige aktiver på bankernes balancer. I denne meddelelse anførte Kommissionen, hvordan den efter statsstøtteregele ville se på de foranstaltninger, der træffes for at frigøre bankerne for deres dårlige aktiver. Indtil nu er det kun Tyskland, der har en sådan national ordning, som er blevet godkendt af Kommissionen.
19. Meddelelsen bygger på principper om åbenhed og offentliggørelse, passende byrdefordeling mellem staten og støttemodtageren samt en forsigtig vurdering af aktiver på basis af deres reelle økonomiske værdi. Eftersom det er meget kompliceret at værdiansætte aktiverne, besluttede Kommissionen at gøre brug af tekniske eksperter, der kunne foretage denne vurdering uafhængigt. Disse eksperter blev udvalgt efter et udbud på basis af en rammekontrakt.

Den 12. maj godkendte Kommissionen yderligere støtteforanstaltninger til fordel for Fortis Bank og Fortis Holding¹². Det var ændringer i den aftale, der var blevet indgået mellem Fortis Holding, BNP Paribas, Fortis Bank og de belgiske og luxembourgske myndigheder, der havde nødvendiggjort den yderligere støtte fra Belgien og Luxembourg. Hjælpepakken omfattede bl.a., at Fortis Bank skulle frigøres for visse værdiforringede aktiver. I overensstemmelse med den ovennævnte meddelelse dækker Fortis Bank selv en betydelig del af tabene, eftersom den pris, den belgiske stat betalte for at opkøbe eller garantere de strukturerede lån, ligger betydelig under deres reelle økonomiske værdi. For at forebygge potentielle konkurrencefordrejninger måtte Fortis desuden også forpligte sig til ikke at ekspandere via overtagelser i banksektoren i Belgien og Luxembourg.

En fremadrettet omstruktureringstilgang

20. Med tiden begyndte Kommissionen at anlægge et lidt længere perspektiv og se på, hvordan støttemodtagerne kunne blive i stand til at tilbagebetale det lånte og stå på egne ben. Den 14. august vedtog Kommissionen derfor en meddelelse om genoprettelse af rentabiliteten i finanssektoren og vurdering af omstrukturingsforanstaltningerne på grundlag af statsstøtteregele ("omstruktureringsmeddelelsen")¹³.

¹¹ [Kommissionens meddelelse om behandlingen af værdiforringede aktiver i EU's banksektor](#) (EUT C 72 af 26.3.2009, s. 1).

¹² [IP/09/743](#).

¹³ [Meddelelse fra Kommissionen om genoprettelse af rentabiliteten](#) i finanssektoren og vurdering af omstrukturingsforanstaltningerne på grundlag af statsstøtteregele (EUT C 195 af 19.8.2009, s. 9).

21. Omstruktureringsmeddelelsen afspejler Kommissionens tanker om en rentabel banksektor i fremtiden efter den aktuelle krise. Den opstiller de principper, der bør følges over for de støttemodtagere, der ikke blot havde brug for kortsigtet redningsstøtte, men også var nødt til at gennemføre strukturændringer i deres forretningsmodeller.
22. I denne meddelelse holder Kommissionen fast ved hovedprincipperne i rammebestemmelserne for rednings- og omstruktureringsstøtte til kriseramte virksomheder, men tilpasser dem efter de ekstraordinære økonomiske omstændigheder under finanskrisen. Kommissionens tilgang til omstrukturering indebærer, at der er flere betingelser, der skal overholdes. For det første skal de banker, der er nødt til at omstrukturere, være i stand til at genoprette den langsigtede rentabilitet uden statsstøtte. For det andet skal de selv bidrage til omstruktureringsomkostningerne (byrdedeling). For det tredje skal de træffe foranstaltninger til at begrænse konkurrencefordrejninger, f.eks. afhændelser på kernemarkeder og/eller nedbringelse af balancesummen.
23. Disse principper skal bidrage til at afhjælpe problemerne omkring "moral hazard". I meddelelsen pointeres det, at for at undgå tidligere tiders risikobehæftede adfærd vil der blive krævet en passende forrentning af støtten med midlertidige restriktioner i rente- og udbyttebetalinger til obligationsindehavere og aktionærer. Og hvis en støtte skal kunne godkendes som forenelig med traktaten, vil der også blive krævet skræddersyede, konkrete foranstaltninger til at begrænse de konkurrencefordrejninger, støtten kan afføde, som hovedsagelig afhænger af støttens relative eller absolutte størrelse og støttemodtagerens position på de relevante markeder. Kommissionen har bl.a. inden for rammerne af formelle undersøgelsesprocedurer godkendt omstruktureringsplaner for Commerzbank, ING, RBS, Lloyds' Banking Group og KBC, mens mange andre for øjeblikket er til behandling.

Den 18. november godkendte Kommissionen en omstruktureringsplan og en backup-ordning for illikvide aktiver i den nederlandske bank ING¹⁴. Ifølge den anmeldte omstruktureringsplan skal ING selv dække en betydelig del af omstruktureringsomkostningerne, ING's langsigtede rentabilitet vil blive genoprettet, og støtten vil ikke føre til uforholdsmæssige konkurrencefordrejninger. Ifølge omstruktureringsplanen skal ING desuden nedbringe risiciene ved og kompleksiteten i sine transaktioner og efterhånden afhænde sine forsikringsaktiviteter. Endvidere skal ING efter en fast tidsplan, som overvåges af en trustee, udskille en forretningsenhed (Westland Utrecht Hypotheekbank (WUH)/Interadvies) for at skabe øget konkurrence på det nederlandske privatkundemarked.

Men den finansielle krise drejede sig ikke kun om statsstøtte

24. Den økonomiske og finansielle krise indebar også nye udfordringer for EU's fusionsregler samt kartel- og monopolreglerne. Og det var meget vigtigt at opretholde en stringent håndhævelse af fusionsreglerne og kartel- og monopolreglerne for at værne om det europæiske erhvervslivs konkurrenceevne og hjælpe det ud af krisen.
25. I kølvandet på den finansielle krise blev Kommissionen stillet over for nogle komplicerede jurisdiktionsspørgsmål i relation til EU's fusionsforordning. Der opstod

---

¹⁴ [IP/09/1729](http://ip/09/1729).

nemlig tvivl om, hvorvidt nationaliseringer af pengeinstitutter skulle anmeldes til Kommissionen efter fusionsforordningen. Det afhang af, om den nationaliserede enhed ville fortsætte som en økonomisk enhed med uafhængig beslutningsbeføjelse, eller om den kunne anses for at indgå i en samlet økonomisk enhed sammen med statskontrollerede virksomheder.

26. I de fleste tilfælde fandt Kommissionen, at disse nationaliseringer foregik på en måde, så at der var sikkerhed for uafhængighed, og at der derfor ikke var tale om nogen fusion. Men i sagen om den tyske bank Hypo Real Estate¹⁵ var der imidlertid tale om fusion, der skulle anmeldes.
27. Den økonomiske krise havde ingen større indvirkning på Kommissionens politik og praksis med hensyn til tilsagn i fusionsager. Det var fortsat strukturelle tilsagn, især afhændelser, der var det bedst egnede middel til at løse de konkurrenceproblemer, som fusionerne ville give anledning til. I nogle tilfælde tog Kommissionen ved behandlingen af en anmodning om forlængelse af en frist for gennemførelsen af et tilsagn hensyn til, at det var vanskeligt at finde købere i det aktuelle økonomiske klima. De procedurer, Kommissionen følger i fusionsager, har i øvrigt vist sig at være meget formålstjenlige, også under de vanskelige økonomiske vilkår. I en række presserende sager indrømmede Kommissionen bl.a. undtagelser fra standstill-forpligtelsen under hensyn til det økonomiske klima, dog i fuld overensstemmelse med en streng og veletableret praksis.
28. På kartel- og monopolområdet måtte Kommissionen tage stilling til påstande fra virksomhederne om, at de havde problemer med at betale bøder pålagt af Kommissionen i konkurrencesager. Kommissionen så meget nøje på, hvorvidt der reelt var tale om manglende evne til at betale bøderne. Det er kun tilfældet, hvis betaling af det fulde bødebeløb ville skade den pågældende virksomheds økonomiske rentabilitet uopretteligt og gøre alle dens aktiver værdiløse. Det var det princip, som Kommissionen lagde til grund i sin vurdering af de enkelte anmodninger. Påstanden om manglende betalingsevne blev godtaget i sagen om varmemestabilisatorer, hvilket førte til en betragtelig nedsættelse af bøden.

Og krisen ramte også realøkonomien

29. Efterhånden som bankerne gearede ned og blev langt mindre tilbøjelige til at påtage sig risici end i de foregående år, begyndte det at blive vanskeligt for virksomhederne at få adgang til lån. Denne situation reagerede Kommissionen bl.a. på ved i januar 2009 at udsende "Midlertidige rammebestemmelser for statsstøtte, der ydes for at lette adgangen til finansiering under den nuværende finansielle og økonomiske krise"¹⁶. Disse midlertidige rammebestemmelser (som er gældende indtil udgangen af 2010) giver medlemsstaterne yderligere muligheder for at afhjælpe kreditstramningens virkninger for realøkonomien.
30. De midlertidige rammebestemmelser indgik som led i en bredere plan fra Kommissionen til tackling af den økonomiske krise, nemlig den europæiske økonomiske genopretningsplan, som blev vedtaget i november 2008 og godkendt af

---

¹⁵ Sag COMP/M.5508 - SOFFIN/Hypo Real Estate.

¹⁶ EUT C 83 af 7.4.2009, s. 1. Kommissionen anvender de midlertidige rammebestemmelser fra 17. december 2008, som er den dato, hvor den vedtog det principielle indhold.

Det Europæiske Råd. På baggrund af finanskrisen ændrede Kommissionen i februar 2009 de midlertidige rammebestemmelser¹⁷ for at give medlemsstaterne flere muligheder for at imødegå kreditstrammingsens virkninger for realøkonomien. I de ændrede rammebestemmelser opereres der med forskellige sikkerhedsstillelsesniveauer (især for kategorier med lav rating) ved beregningen af den tilladte garantipræmie. I oktober ændrede Kommissionen igen rammebestemmelserne for at åbne mulighed for, at der særskilt kunne ydes højst 15 000 EUR i støtte til landmænd¹⁸. Og senest blev rammebestemmelserne ændret i december for yderligere at lette adgangen til finansiering, især i medlemsstater med lave lønomkostninger¹⁹.

31. De midlertidige rammebestemmelser er baseret på to målsætninger, nemlig dels at sikre kontinuiteten i virksomhedernes adgang til finansiering (f.eks. ved at åbne mulighed for, at medlemsstaterne yder lånegarantier med nedsat præmie eller rentetilskud til lån og tilskud på op til 500 000 EUR pr. virksomhed) og dels at tilskynde virksomhederne til fortsat at investere i en bæredygtig fremtid (f.eks. ved at tillade, at der ydes rentelette lån til udvikling af grønne produkter). Ud over de ovennævnte nye støtteforanstaltninger indeholder de midlertidige rammebestemmelser også midlertidige tilpasninger af eksisterende rammebestemmelser, bl.a. i form af en forenkling af reglerne om kortfristet eksportkreditforsikring og en forhøjelse af lofterne for risikokapitalinvesteringer.
32. Pr. 31. december 2009 havde Kommissionen godkendt 79 foranstaltninger i 25 medlemsstater, der tager sigte på at stabilisere virksomhederne og beskæftigelsen i realøkonomien²⁰.
33. De midlertidige rammebestemmelser har horisontal karakter og har givet medlemsstaterne mulighed for at støtte alle kriseramte erhvervssektorer, også bilindustrien. Og de er i vid udstrækning blevet brugt til at støtte bilindustrien. På lige fod med enhver anden sektor kan der i bilindustrien ydes støtte på op til 500 000 EUR pr. virksomhed over de næste to år (små støttebeløb), statsgarantier for lån, rentelette lån (især til grønne biler) og lettere adgang til risikokapital for små og mellemstore virksomheder. Nogle af de foranstaltninger, der er omfattet af de midlertidige rammebestemmelser, har særlig relevans for bilindustrien, fordi de åbner mulighed for at få finansieret projekter, der drejer sig om udvikling af mere miljøvenlige biler.
34. Kommissionen har godkendt støtte til grønne produkter i Frankrig, Det Forenede Kongerige, Spanien, Tyskland og Italien²¹. Desuden er der flere medlemsstater, bl.a.

---

¹⁷ Meddelelse fra Kommissionen om ændring af de midlertidige rammebestemmelser for statsstøtte, der ydes for at lette adgangen til finansiering under den nuværende finansielle og økonomiske krise - vedtaget den 25. februar 2009.

¹⁸ Meddelelse fra Kommissionen om ændring af de midlertidige EF-rammebestemmelser for statsstøtte, der ydes for at lette adgangen til finansiering under den nuværende finansielle og økonomiske krise (EUT C 261 af 31.10.2009, s. 2).

¹⁹ Meddelelse fra Kommissionen om ændring af de midlertidige EF-rammebestemmelser for statsstøtte, der ydes for at lette adgangen til finansiering under den nuværende finansielle og økonomiske krise (EUT C 303 af 15.12.2009, s. 6).

²⁰ Men ingen midlertidige foranstaltninger i landbrugssektoren.

²¹ N11/2009 (Frankrig), N72/2009 (Det Forenede Kongerige), N140/2009 (Spanien), N426/2009 (Tyskland), N542/2009 (Italien).

Frankrig, Det Forenede Kongerige, Tyskland, Belgien (Den Flamske Region) og Rumænien, der har indført garanti- og/eller rentetilskudsordninger, som bilindustrien (på lige fod med andre sektorer) kan nyde godt af²². F.eks. ydede Tyskland et rentelettet lån på 1,5 mia. EUR til Opel, efter at Opels moderselskab General Motors var gået konkurs²³, mens Frankrig ydede rentelette lån på 3 mia. EUR til både Renault og PSA²⁴. Desuden godkendte Kommissionen i juni en statsgaranti fra Sverige for et EIB-lån til Volvo Cars²⁵.

35. Endelig skulle medlemsstaterne i henhold til de midlertidige rammebestemmelser senest den 31. oktober give tilbagemelding til Kommissionen om, hvordan de havde virket med hensyn til at sætte skub i bankernes långivning og støtte virksomhederne²⁶. Kommissionen udarbejdede et spørgeskema, som blev offentliggjort på konkurrencegeneraldirektoratets hjemmeside ud fra ønsket om også at få kommentarer fra interesserede parter. Generelt fandt medlemsstaterne, at rammebestemmelserne var et nyttigt redskab, der har åbnet mulighed for en betydelig støtte til virksomhederne. De bekræftede, at virksomhederne fortsat havde vanskeligheder ved at skaffe finansiering, hvilket gjorde det berettiget at opretholde de midlertidige rammebestemmelser i 2010. Medlemsstaterne havde især indført de foranstaltninger, der drejede sig om støtte på højst 500 000 EUR pr. virksomhed, og om subsidierede garantier.

Tallene

36. I tiden fra oktober 2008 og indtil 31. december 2009 vedtog Kommissionen 73 beslutninger om 33 støtteordninger og 68 beslutninger om individuelle foranstaltninger rettet mod 38 banker. Disse 141 beslutninger berørte 21 medlemsstater. På grund af sagernes presserende karakter blev nogle af dem truffet inden for et døgn for at undgå en dominoeffekt og et sammenbrud i EU's finansielle system.
37. Fra oktober 2008 og frem til udgangen af 2009 godkendte Kommissionen statsstøtte til pengeinstitutter på omkring 3,63 mia. EUR (svarende til 29 % af BNP i EU-27).
38. For realøkonomiens vedkommende havde Kommissionen pr. 31. december 2009 godkendt 79 statsstøtteforanstaltninger i 25 medlemsstater. Heraf drejede 18 sig om garantier, 11 om kortfristet eksportkreditforsikring, ni om rentelette lån, seks om

---

²² Se f.eks. N23/2009 (Frankrig), N71/2009 (Det Forenede Kongerige), N27/2009 (Tyskland), N117/2009 (Flamske region/Belgien), N286/2009 (Rumænien) med hensyn til garantiordninger og N38/2009 (Tyskland), N15/2009 (Frankrig), N257/2009 (Det Forenede Kongerige) med hensyn til rentelette lån.

²³ Se http://www.bundesregierung.de/nn_774/Content/DE/Artikel/2009/11/2009-11-26-opel.html

²⁴ Se <http://www.gouvernement.fr/gouvernement/automobile-le-plan-d-aide-en-chiffres>

²⁵ Sag nr. N 80/2009. Volvo Cars, som er et datterselskab af Ford, ansøgte EIB om et lån på 200 mio. EUR til et forskningsprojekt inden for grøn teknologi med et samlet budget på 2 mia. EUR. EIB godkendte lånet på betingelse af, at staten garanterede for det. Den 5. juni 2009 godkendte Kommissionen den anmeldte garanti, for 90 % af garantiens vedkommende efter de midlertidige rammebestemmelser og for de 10 %'s vedkommende som en markedskonform garanti uden statsstøtte.

²⁶ Se punkt 6 i Meddelelse fra Kommissionen – Midlertidige EF-rammebestemmelser for statsstøtte, der ydes for at lette adgangen til finansiering under den nuværende finansielle og økonomiske krise (EUT C 16 af 21.1.2009, s. 1).

risikokapitalforanstaltninger og fem om rentelette lån til grønne produkter. I et stort antal af disse tilfælde (30) blev der ydet støtte på op til 500 000 pr. virksomhed.

39. Resultattavlen for statsstøtte fra efteråret 2009 viser, at det samlede statsstøttevolumen i 2008 steg fra ca. 0,5 % af BNP til 2,2 % af BNP eller 279,6 mia. EUR på grund af den økonomiske og finansielle krise. Kriserelateret støtte tegnede sig groft sagt for 1,7 % eller 212,2 mia. EUR, og der var kun tale om støtte til pengeinstitutter²⁷. Det var først i 2009, at medlemsstaterne begyndte at yde støtte til realøkonomien inden for rammerne af de midlertidige rammebestemmelser. Når der ses bort fra kriseforanstaltninger, udgjorde den samlede støtte i 2008 0,5 % af BNP eller 67,4 mia. EUR, hvilket nogenlunde svarede til niveauet fra 2007 og årene før. Støtten gik navnlig til horisontale mål af fælles interesse (gennemsnitligt 88 %), hvoraf regionalstøtte, forsknings- og udviklingsstøtte samt miljøstøtte tegnede sig for omkring to tredjedele, mens rednings- og omstrukturingsstøtten faldt. Der foreligger endnu ikke tal for 2009, men det forventes, at hverken den absolutte støtte til andre end finansielle virksomheder eller dens andel af den samlede statsstøtte har ændret sig i større grad.

Konklusion

40. Der er ingen tvivl om de positive virkninger, som statsstøtten til bank- og forsikringssektoren har haft. Den likviditet, sektoren fik tilført, har forhindret en nedsmeltning af det finansielle system og bidraget til få åbnet op for markederne igen, tilvejebragt flere midler til realøkonomien og hjulpet med til at få de finansielle markeder til at fungere mere normalt. I denne krisekontekst har konkurrencepolitikken hjulpet med til at understøtte den finansielle stabilitet og skabt de rette forudsætninger for stabile finansmarkeder på kort og længere sigt. Kommissionens hurtige reaktion har også begrænset kreditstrammings konsekvenser for realøkonomien. Og lige så vigtigt er det, at brugen af konkurrencereglerne også har tilgodeset skatteyderes interesser.
41. Konkurrencepolitikken er ikke en statisk og rigid politi, den afpasser sig efter de skiftende økonomiske realiteter. Denne kombination mellem faste principper og fleksibel anvendelse af dem har gjort, at konkurrencepolitikken, især statsstøttekontrollen, har kunnet spille en konstruktiv, stabiliserende rolle for EU's finansielle system og realøkonomien.

---

²⁷ De foranstaltninger, medlemsstaterne indførte i 2008 for at stabilisere de finansielle markeder, og som blev godkendt af Kommissionen, havde et maksimalt støttevolumen på 3 361 mia. EUR. Ifølge de årsrapporter, medlemsstaterne indsendte, tegnede de foranstaltninger, der blev iværksat, sig nominelt for 958 mia. EUR. Ifølge de første skøn udgjorde støtteelementet ved de foranstaltninger, der blev indført i 2008 – som afspejler de midler, staten lod tilflyde pengeinstitutterne – 212,2 mia. EUR.

1 REDSKABERNE

1.1 Statsstøttekontrollen

1.1.1. Udformning og håndhævelse af reglerne

42. Implementeringen af handlingsplanen på statsstøtteområdet²⁸ fortsatte i 2009 med vedtagelsen af retningslinjer for uddannelsesstøtte²⁹ og støtte til dårligt stillede og handicappede arbejdstagere³⁰. Der blev desuden også vedtaget retningslinjer for tilbundsgående undersøgelser af regionalstøtte til større investeringsprojekter³¹. De principper, der blev fastlagt i disse retningslinjer, blev første gang anvendt i Dell Polen-sagen³², hvor Kommissionen konkluderede, at Dells investeringsprojekt, der drejede sig om etablering af et produktionsanlæg i Łódź, ville yde et betydeligt bidrag til den regionale udvikling, og at disse fordele opvejede alle eventuelle negative virkninger for konkurrencen.
43. Kommissionen har desuden klarlagt adskillige aspekter ved reglerne for tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse ved at besvare 16 spørgsmål stillet via den interaktive informationstjeneste³³.
44. Kommissionen har forlænget kriterierne for statsstøttevurderingen i biograffilmmeddelelsen fra 2001³⁴ indtil den 31. december 2012³⁵.
45. Kommissionen har forlænget de nugældende rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder³⁶ indtil oktober 2012. Det var på grundlag af disse rammebestemmelser, at Kommissionen godkendte Polens støtte til Gdansk skibsværft og dermed afsluttede den tilbundsgående undersøgelse, den havde indledt i juni 2005.
46. Også i juli vedtog Kommissionen en revideret radio- og tv-meddelelse for at skabe større klarhed om, hvordan den vurderer offentligt finansierede nye medietjenester³⁷.

---

²⁸ Handlingsplan på statsstøtteområdet – Mindre og bedre målrettet statsstøtte - en reformplan for 2005-2009 (KOM(2005) 107 endelig af 7.6.2005).

²⁹ Meddelelse fra Kommissionen – Kriterierne for vurderingen af foreneligheden af individuelt anmeldt statsstøtte til uddannelse (EUT C 188 af 11.8.2009, s. 1).

³⁰ Meddelelse fra Kommissionen – Kriterier for vurdering af foreneligheden af statsstøtte til ansættelse af dårligt stillede og handicappede arbejdstagere underlagt individuel anmeldelsespligt (EUT C 188 af 11.8.2009, s. 6).

³¹ Meddelelse fra Kommissionen om kriterier til brug ved tilbundsgående undersøgelser af regionalstøtte til større investeringsprojekter (EUT C 223 af 16.9.2009, s. 3).

³² Sag nr. SC 46/2008.

³³ http://ec.europa.eu/services_general_interest/registration/form_en.html

³⁴ Meddelelse om visse juridiske aspekter vedrørende biograffilm og andre audiovisuelle værker, EUT C 43 af 16.2.2002, s. 6.

³⁵ Meddelelse fra Kommissionen om kriterierne til vurdering af statsstøtte i Kommissionens meddelelse om visse juridiske aspekter vedrørende biograffilm og andre audiovisuelle værker (meddelelse om biograffilm) af 26. september 2001, EUT C 31 af 7.2.2009, s. 1.

³⁶ Forlængelse af Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder (EUT C 156 af 9.7.2009, s. 3).

³⁷ Meddelelse om statsstøttereglerne anvendelse på public service radio- og tv-virksomhed af 2. juli 2009, EUT C 257 af 27.10.2009, s. 1.

47. I september vedtog Kommissionen retningslinjer for statsstøttereglerne anvendelse på offentlig finansiering af hurtig etablering af bredbåndsnet, hvor den også tog stilling til spørgsmål angående offentlig finansiering af de såkaldte NGA-net³⁸. Formålet er at sikre en retfærdig bredbåndsdekning til overkommelige priser for de europæiske borgere.

1.1.2. Statsstøttekontrol – forenklingsspakken

48. Forenklingsspakken trådte i kraft den 1. september. Den består af en kodeks for god praksis³⁹ og en meddelelse om en forenklet procedure⁴⁰, som begge tager sigte på at forbedre effektiviteten, gennemsigtigheden og forudsigeligheden i Kommissionens behandling af statsstøttesager.

1.1.3. Tilbagebetaling af statsstøtte

49. Tilbagesøgning af ulovlig statsstøtte er ikke blevet betragtet som en straf, men derimod som et middel til at genoprette den situation, der bestod for ydelsen af den ulovlige statsstøtte. Pr. 31. december var den tilbagesøgte ulovlige statsstøtte steget fra 2,3 mia. EUR i december 2004 til 10,4 mia. EUR. Den procentdel af ulovlig og uforenelig støtte, der mangler at blive tilbagesøgt, har udviklet sig tilsvarende (fra 75 % ved udgangen af 2004 til 12 % pr. 31. december 2009). Det tilbagesøgte beløbs samlede andel er imidlertid faldet en smule fra 2008 til 2009 (fra 90,9 % til 88 %) på grund af de syv nye tilbagesøgningsbeslutninger, der blev vedtaget i 2009, og de store støttebeløb, der var tale om i mange af beslutningerne fra 2008⁴¹.

1.1.4. Nationale domstoles anvendelse af statsstøttereglerne

50. I april udsendte Kommissionen en ny meddelelse om nationale domstoles håndhævelse af statsstøttereglerne⁴². Formålet med denne meddelelse var at opstille mere detaljerede retningslinjer for alle aspekter ved privat håndhævelse af statsstøttereglerne, og den sikrer de nationale domstole en mere praktisk og brugervenlig bistand fra Kommissionen i deres daglige arbejde, eftersom de nu får mulighed for at anmode Kommissionen om de oplysninger, den råder over, og/eller indhente udtalelse fra den angående statsstøttereglerne anvendelse.

1.1.5. Overvågning af statsstøtteforanstaltninger

51. Kommissionen har siden 2006 skærpet sin "efterfølgende overvågning" af de vigtigste former for statsstøtte, der falder ind under gruppefritagelsesforordninger og derfor ikke længere er anmeldelsespligtige. En analyse af resultaterne af de første tre års overvågning viser, at denne del af de eksisterende statsstøtteregler (støtteordninger og gruppefritagelser) stort set fungerer tilfredsstillende. Alle

---

³⁸ EF-retningslinjer for statsstøttereglerne anvendelse i forbindelse med hurtig etablering af bredbåndsnet, EUT C 235 af 30.9.2009, s. 7.

³⁹ Kodeks for god praksis ved behandling af statsstøttesager (EUT C 136 af 16.6.2009, s. 13-20).

⁴⁰ Meddelelse fra Kommissionen om en forenklet procedure for behandling af visse former for statsstøtte (EUT C 136 af 16.6.2009, s. 3-12).

⁴¹ Det skyldes, at Kommissionen ikke altid præcist kan identificere det støttebeløb, der skal tilbagesøges (i sådanne tilfælde indeholder kommissionsbeslutningerne oplysninger, der skal sætte medlemsstaterne i stand til at kvantificere støttebeløbet).

⁴² EUT C 85 af 9.4.2009, s. 1.

medlemsstater samarbejder med Kommissionen, selv om der dog er mange, der har fremsendt oplysninger med betydelige forsinkelser. Førsteinstansretten har i øvrigt også afsagt en dom⁴³, der stadfæster det lovlige i denne overvågning.

1.1.6. *Horisontal statsstøtte*

52. På grundlag af rammebestemmelserne for forskning, udvikling og innovation⁴⁴ har Kommissionen i 2009 godkendt 29 støtteordninger og i fire tilfælde fastslået, at der ikke forelå statsstøtte; i 19 af disse sager var der tale om rene F&U-ordninger, to af ordningerne var rettet mod innovation, og 12 var blandede ordninger, der både tog sigte på forskning og udvikling og på innovation. Desuden besluttede Kommissionen efter en tilbundsgående økonomisk vurdering ikke at modsætte sig ni individuelt anmeldte støtteforanstaltninger, der drejede sig om store F&U-projekter. Endvidere foretog den en nærmere gennemgang af de oplysninger, der blev fremsendt angående 73 andre F&U-projekter, hvis budgetter oversteg 3 mio. EUR, men som ikke faldt ind under den individuelle anmeldelsespligt.
53. Med hensyn til statsstøtte til F&U-projekter ydet inden for rammerne af den generelle gruppefritagelsesforordning⁴⁵ var der 51 ordninger, der drejede sig om støtte til grundforskning, 186 drejede sig om industriel forskning, og 181 om eksperimentel udvikling. Samtidig gjorde medlemsstaterne også brug af den generelle gruppefritagelsesforordning i forbindelse med ordninger rettet mod innovation, hvoraf der i 57 tilfælde var tale om industrielle ejendomsrettigheder til små og mellemstore virksomheder, i 26 om støtte til unge innoverende virksomheder, i 47 om støtte til innovationsrådgivning og support og i 23 om lån af højt kvalificerede medarbejdere.
54. På miljøområdet godkendte Kommissionen 34 støtteordninger og fire individuelle støtteforanstaltninger, størsteparten af dem på grundlag af miljøstøtteretningslinjerne⁴⁶. Desuden godkendte Kommissionen en foranstaltning, der ikke udgjorde statsstøtte. Endvidere traf Kommissionen efter en formel undersøgelsesprocedure to negativbeslutninger, en betinget beslutning samt en positiv beslutning. Samtidig besluttede Kommissionen at indlede den formelle procedure i fire andre miljøstøttesager.
55. I relation til risikokapitalfinansiering af små og mellemstore virksomheder godkendte Kommissionen ud over de seks støtteordninger, der blev godkendt efter de midlertidige rammebestemmelser, 15 foranstaltninger på grundlag af risikokapitalretningslinjerne⁴⁷; 16 af dem opfyldte "safe harbour"-betingelserne og behøvede derfor ikke at blive underkastet en tilbundsgående undersøgelse. I syv andre sager foretog Kommissionen en tilbundsgående undersøgelse, og i de resterende to sager fandt den, at der ikke var tale om statsstøtte. Desuden blev yderligere 13 støtteordninger i 2009 iværksat inden for rammerne af den generelle gruppefritagelsesforordning, som medlemsstaterne også begyndte at anvende i forbindelse med risikokapitalforanstaltninger.

---

⁴³ Dom af 25.11.2009 i sag T-376/07, *Tyskland mod Kommissionen*.

⁴⁴ EUT C 323 af 30.12.2006, s. 1.

⁴⁵ EUT L 214 af 9.8.2008, s. 3.

⁴⁶ EUT C 82 af 1.4.2008, s. 1.

⁴⁷ EUT C 194 af 18.8.2006, s. 2.

56. Som helhed fik Kommissionen anmeldt 971 støtteforanstaltninger, som blev iværksat i 2009 inden for rammerne af den generelle gruppefritagelsesforordning. Bortset fra de ovennævnte mål drejede de fritagne støtteforanstaltninger sig også om beskæftigelsesstøtte, uddannelsesstøtte, støtte til miljøformål⁴⁸ og regionalstøtte.
57. På regionalstøtteområdet godkendte Kommissionen i 2009 45 ordninger, størsteparten af dem på grundlag af retningslinjerne for statsstøtte med regionalt sigte for 2007-2013⁴⁹. Desuden godkendte den 12 ad hoc-foranstaltninger rettet mod enkeltvirksomheder til investeringer i områder opført på regionalstøttekortene for 2007-2013⁵⁰. På grundlag af regionalstøtteretningslinjerne for 2007-2013 godkendte den også ni store investeringsprojekter⁵¹, og for to andre store projekter⁵² og for en ad hoc-regionalstøtte⁵³ blev den formelle undersøgelsesprocedure indledt. Endelig afsluttede Kommissionen den formelle undersøgelsesprocedure i forbindelse med to andre store investeringsprojekter med en positiv beslutning⁵⁴.
58. På grundlag af de midlertidige rammebestemmelser vedtog Kommissionen i 2009 30 beslutninger, hvor den godkendte begrænsede støttebeløb i henhold til godkendte støtteordninger, 15 beslutninger, hvor den godkendte statsstøtte i form af garantier, og ni beslutninger, hvor den godkendte støtte i form af rentetilskud.

1.1.7. Statsstøtte til kulsektoren

59. I 2009 godkendte Kommissionen statsstøtte til kulsektoren i Tyskland⁵⁵, Slovakiet⁵⁶ og Spanien⁵⁷. Der var tale om støtteordninger, der tog sigte på at lette adgangen til kulreserver og omstrukturere kulindustrien i disse lande.
60. På baggrund af, at forordning 1407/2002⁵⁸ udløber den 31. december 2010 foretog Kommissionen en offentlig høring om den fremtidige politik med hensyn til statsstøtte til kulindustrien⁵⁹.

⁴⁸ 124 støtteforanstaltninger - flere oplysninger herom vil foreligge i løbet af 2010 med de nationale årsrapporter for 2009.

⁴⁹ EUT C 54 af 4.3.2006.

⁵⁰ Disse beslutninger kan findes på http://ec.europa.eu/competition/state_aid/regional_aid/regional_aid.html

⁵¹ I energisektoren: Sag N538/2008, Ersol Thin Film, sag N453/2008, Sunfilm AG, sag N539/2008, ASI Industries/Ersol Solar Energy, sag N180/2009, EnPlus Centrale Termoelettrica di San Severo. I bilsektoren: Sag N473/2008, Ford España, sag N671/2008, støtte til Mercedes Benz Manufacturing Hungary, sag N635/2008, Fiat Sicily, sag N674/2008, Volkswagen Slovakia. I papirindustrien: Sag N203/2008, Hamburger Spremberg GmbH.

⁵² Sag N113/2009, Støtte til Audi Hungaria Motor Ltd, sag N588/2008, Petróleos de Portugal – Petrogal S.A.

⁵³ Sag N357/2008, Fri-el Acerra s.r.l.

⁵⁴ Sag C21/2008, Sovello Ag (tidligere EverQ), og sag N46/2008, Støtte til Dell Poland.

⁵⁵ Sag N563/2008, *Støtte til den tyske stenkulindustri i 2008* (EUT C 199 af 25.8.2009, s. 1).

⁵⁶ Sag N347/2009 – Slovakiske Republik, Baňa Dolina a.s.

⁵⁷ Sag NN20/2009, ex N647/2008, *Støtte til kulsektoren i 2008-2010* (EUT C 234 af 29.9.2009, s. 5).

⁵⁸ EUT L 205 af 2.8.2002, s. 1.

⁵⁹ http://ec.europa.eu/energy/coal/consultations/2009_07_15_en.htm

1.1.8. Statsstøtte i landbrugssektoren

61. Kommissionens vurdering af statsstøtte til landbrug og skovbrug foregår på grundlag af rammebestemmelserne for statsstøtte til landbrug og skovbrug for 2007-2013⁶⁰. I 2009 registrerede Kommissionen 139 nye statsstøttesager og vedtog 146 beslutninger.
62. Ifølge ændringerne af de midlertidige rammebestemmelser må det maksimale statsstøttebeløb til landbrugsbedrifter kun ydes indtil den 31. december 2010. Enhver *de minimis*-landbrugsstøtte, som enkeltvirksomheder siden begyndelsen af 2008 har modtaget i overensstemmelse med Kommissionens forordning (EF) nr. 1535/2007⁶¹ skal fratrækkes i dette beløb.

1.2 Karteller og monopoler – EUF-traktatens artikel 101, 102 og 106

1.2.1. Udformning og håndhævelse af reglerne

Rapport om anvendelsen af forordning 1/2003

63. Den 29. april vedtog Kommissionen sin rapport om, hvordan Rådets forordning 1/2003 har fungeret⁶². I rapporten gøres der status over, hvordan moderniseringen af håndhævelsen af EU's kartel- og monopolregler har fungeret, siden forordningen trådte i kraft den 1. maj 2004. Kommissionen redegør heri for de erfaringer, man har gjort på alle de vigtigste områder, og evaluerer de fremskridt, der er opnået ved at indføre nye redskaber og arbejdsmetoder. Desuden fokuseres der på en række aspekter, som fortjener en mere indgående evaluering.

Privat håndhævelse af EU's konkurrenceregler

64. EU's konkurrenceregler har direkte virkning og giver derfor enkeltpersoner rettigheder, bl.a. ret til skadeserstatning, som kan håndhæves ved de nationale retter (privat håndhævelse). Kommissionen har sat sig det politiske mål at gøre det lettere at anlægge erstatningssøgsmål efter overtrædelser af EU's konkurrenceregler og udsendte i 2008 en hvidbog om erstatningssøgsmål efter overtrædelser af EU's kartel- og monopolregler⁶³, hvori den fremlagde konkrete forslag. Forslagene gik bl.a. ud på (i) at klarlægge, hvilke former for erstatning der kan gøres krav på, og af hvem, (ii) at forbedre kunders og andre indirekte ofres stilling i situationer, hvor de ulovligt har fået overvæltet en merpris, (iii) at gøre efterfølgende erstatningssøgsmål mere effektive ved at fastsætte, at endelige afgørelser truffet af konkurrencemyndigheder, hvori det fastslås, at der er begået en overtrædelse af konkurrencereglerne, er tilstrækkeligt bevis for denne overtrædelse, (iv) at sikre, at alle, der anlægger erstatningssag, kan få fair adgang til bevismidler i retten, (v) at åbne effektiv adgang

---

⁶⁰ EF-rammebestemmelser for statsstøtte til landbrug og skovbrug for 2007-2013 (EUT C 319 af 27.12.2006, s. 1).

⁶¹ Kommissionens forordning (EF) nr. 1535/2007 af 21. december 2007 om anvendelse af artikel 87 og 88 på de *de minimis*-støtte til produktion af landbrugsprodukter (EUT L 337 af 21.12.2007, s. 35).

⁶² KOM(2009) 206 endelig, ledsaget af et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, SEK(2009) 574 endelig.

⁶³ KOM(2008) 165 endelig, se <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/index.html>

til kollektive søgsmål og (vii) indføre regler, der kan sikre et gnidningsløst samspil mellem privat og offentlig håndhævelse, bl.a. ordninger med bøderabat.

65. I marts 2009 gav både Europa-Parlamentet og Det Europæiske Sociale og Økonomiske Udvalg deres tilslutning til hvidbogen i de udtalelser, de afgav herom. Kommissionens tjenestegrene er gået i gang med at undersøge, hvordan man rent teknisk kan nå målene i hvidbogen, under behørig hensyntagen til de udtalelser og kommentarer, der indkom under den offentlige høring. Desuden arbejder Kommissionens tjenestegrene for øjeblikket også på et sæt ikke-bindende retningslinjer om beregning af erstatningskrav.

Karteller

66. I 2009 har Kommissionen vedtaget seks beslutninger i kartelsager⁶⁴, hvori den pålagde 43 virksomheder⁶⁵ bøder på i alt 1,62 mia. EUR. Den har fortsat lagt stor vægt på at afdække, undersøge og skride ind over for karteller. I 2009 vedtog den for første gang en kartelbeslutning rettet mod virksomheder i Slovakiet og Slovenien (Calciumcarbide-sagen, der drejede sig om calciumcarbonidpulver og -granulater til gas- og metalindustrien). Den havde stor succes med bekæmpelsen af karteller med en international dimension, hvilket kom til udtryk i sagen om *Pumpeslanger*⁶⁶ (hvor der var tale om et markedsdelings- og prisfastsættelseskartel inden for pumpeslanger til at laste olie og olieprodukter fra offshoreanlæg om bord på skibe og tilbage på offshoreanlægget, og hvor EU samarbejdede med de amerikanske, de britiske og de japanske konkurrencemyndigheder), i sagen om *Elektriske transformatorer*⁶⁷ (markedsdelingsaftale mellem europæiske og japanske producenter af elektriske transformatorer, transformatorer til biler og parallelreaktorer med et spændingsinterval på 380 kV og derover) og *Varmestabilisatorer*-sagen (markedsdelings- og prisafale inden for plastadditiver mellem EU-virksomheder, amerikanske og schweiziske virksomheder).
67. Efter at Førsteinstansretten i 2007 havde annulleret Kommissionens beslutning i sagen om *Rundt armeringsstål*⁶⁸, genvedtog Kommissionen den 30. september sin oprindelige beslutning fra 2002 mod alle de otte virksomheder, som fik pålagt bøder af stort set samme størrelsesorden⁶⁹.

Andre aftaler mv.

68. Inden for rammerne af konkurrencereglernes anvendelse på andre former for aftaler og samordnet praksis end karteller vedtog Kommissionen den 14. oktober en

---

⁶⁴ Sag COMP/39406, *Pumpeslanger*; sag COMP/39401, *E.on/GDF*; sag COMP/39396, *Calciumcarbide*; sag COMP/37956, *Rundt armeringsstål (genvedtagelse)*; sag COMP/39129, *Elektriske transformatorer*, og sag COMP/38589, *Varmestabilisatorer*.

⁶⁵ Heri medregnet virksomheder, som ikke fik pålagt bøder, bl.a. fordi de havde opnået bødefritagelse. Flere virksomheder tilhørende samme koncern blev betragtet som én virksomhed.

⁶⁶ Se konkurrenceberetningen for 2007, s. 43.

⁶⁷ [Se IP/09/1432](#).

⁶⁸ Sag T-77/03, *Feralpi Siderugica SpA mod Kommissionen*, Sml. 2007-II, s. 139, resumé.

⁶⁹ I den genvedtagne beslutning pålagde Kommissionen bøder på i alt 83 250 mia. EUR. For en af virksomhedernes vedkommende blev bøden reduceret fra 16,140 mia. EUR til 14 350 mia. EUR, fordi virksomhedens relative størrelse havde ændret sig. [Se IP/09/1389](#).

beslutning⁷⁰, der gjorde en række tilsagn afgivet af Den Internationale Sammenslutning af Klassifikationsselskaber (IACS) retligt bindende. Disse tilsagn blev afgivet for at imødegå en række konkurrenceproblemer, der var blevet påvist under en undersøgelse af det internationale skibsklassifikationsmarked, som Kommissionen havde iværksat i henhold til EF-traktatens artikel 81 og EØS-aftalens artikel 53.

69. I løbet af 2009 foretog Kommissionen en revision af en række gruppefritagelsesforordninger og dertil hørende retningslinjer, som snart ville udløbe. Der var bl.a. tale om gruppefritagelsesforordningerne for vertikale og for horisontale aftaler, forsikringsaftaler⁷¹ (se afsnit 2.1) og aftaler i motorkøretøjssektoren (se afsnit 2.9).
70. Kommissionen sendte i juli et udkast til gruppefritagelsesforordning for vertikale aftaler og retningslinjer herfor til offentlig høring. De nugældende regler foreslås i alt væsentligt bibeholdt, men tilpasset og justeret for at tage højde for udviklingen på markederne, især i relation til købermagt og den øgede udbredelse af internetsalg.
71. Hvad horisontale aftaler angår, er revisionen af retningslinjerne⁷² knyttet sammen med revisionen af gruppefritagelsesforordningerne for specialiseringsaftaler⁷³ og for aftaler om forskning og udvikling⁷⁴. De horisontale retningslinjer omfatter ikke blot specialiseringsaftaler og forsknings- og udviklingsaftaler, men også andre typer aftaler, f.eks. om produktion, markedsføring og fælles indkøb.
72. Der blev også vedtaget en forordning, forordning (EF) nr. 906/2009, om anvendelsen af traktatens artikel 81, stk. 3, på visse kategorier af aftaler, vedtagelser og samordnet praksis mellem linjerederier (konsortier)⁷⁵. Forordningen åbner på visse betingelser mulighed for, at linjerederier samarbejder om fælles linjefarter. Denne type samarbejde har været fritaget fra EU's konkurrenceregler siden 1995. Den nye forordning træder i kraft den 25. april 2010 og gælder i fem år.

Misbrug af dominerende stilling (artikel 102 i TEUF)

73. Kommissionen offentliggjorde den 24. februar en vejledning om sin prioritering af håndhævelsen i forbindelse med anvendelsen af EF-traktatens artikel 82 på virksomheders misbrug af dominerende stilling gennem ekskluderende adfærd⁷⁶.
74. Kommissionen vedtog endelige beslutninger i energisektoren (*RWE* og *GdF*) og it-sektoren (*Intel*, *Microsoft* og *Rambus*). Desuden indledte den procedurer i

---

⁷⁰ Sag [COMP/394/16](#), *Skibsklassifikation*.

⁷¹ Kommissionens forordning (EF) nr. 358/2003 af 27. februar 2003 om anvendelse af traktatens artikel 81, stk. 3, på visse kategorier af aftaler, vedtagelser og samordnet praksis i forsikringssektoren ([EUT L 53 af 28.2.2003](#), s. 8).

⁷² Kommissionens meddelelse – Retningslinjer for anvendelsen af EF-traktatens artikel 81 på horisontale samarbejdsaftaler, [EFT C 3 af 6.1.2001](#), s. 2.

⁷³ Kommissionens forordning (EF) nr. 2658/2000 af 29. november 2000 om anvendelsen af traktatens artikel 81, stk. 3, på kategorier af specialiseringsaftaler, [EFT L 304 af 5.12.2000](#), s. 3.

⁷⁴ Kommissionens forordning (EF) nr. 2659/2000 af 29. november 2000 om anvendelsen af traktatens artikel 81, stk. 3, på kategorier af forsknings- og udviklingsaftaler, [EFT L 304 af 5.12.2000](#), s. 7.

⁷⁵ [EUT L 256 af 29.9.2009](#), s. 31.

⁷⁶ [EUT C 45 af 24.2.2009](#), s. 7.

kommunikationssektoren (de polske og slovakiske teleselskaber i bredbåndssektoren) og finanssektoren (*Standard & Poor's* og *Thomson Reuters*). For mere indgående oplysninger herom henvises til de respektive specialafsnit i denne beretning.

13. Statslige foranstaltninger (Offentlige virksomheder/Virksomheder med eksklusive og særlige rettigheder – artikel 106 i TEUF)

75. Den 2. februar fremsendte Kommissionen en begrundet udtalelse⁷⁷ til Den Slovakiske Republik, hvori den opfordrede Slovakiet til at bringe sin konkurrencelov i overensstemmelse med EU-retten. Denne traktatbrudssag blev henlagt den 25. juni⁷⁸, efter at den anfægtede bestemmelse var blevet helt ophævet med virkning fra 1. juni. Der verserer dog stadigvæk en traktatbrudssag mod Slovakiet for manglende gennemførelse af Kommissionens beslutning fra 2008 om den slovakiske postlov⁷⁹.
76. I august vedtog Kommissionen en beslutning, hvori den godkendte de tilsagn, Grækenland havde afgivet om at sikre en fair adgang til de græske brunkulsforekomster⁸⁰.
77. I oktober blev den overtrædelsesprocedure, Kommissionen i 2007 havde indledt mod Frankrig, indstillet, efter at bankerne også havde fået mulighed for at tilbyde "Livret A"-konti.

1.4 Fusionskontrol

1.4.1. Udformning og anvendelse af reglerne

78. I 2009 lå antallet af anmeldte fusioner under rekordniveauerne fra de foregående år. Kommissionen fik anmeldt i alt 259 transaktioner, og den vedtog 243 endelige beslutninger. I disse endelige beslutninger blev fusionen i 225 tilfælde godkendt uden betingelser under første fase, 82 fusioner blev godkendt uden betingelser efter den normale procedure, og 143 (eller 63,6 %) blev godkendt efter den forenkede procedure. 13 fusioner blev godkendt under første fase på visse nærmere betingelser. Desuden indledte Kommissionen andenfasebehandling i fem sager, og den vedtog tre beslutninger, hvortil den knyttede betingelser. To fusioner blev opgivet under andenfasebehandlingen, og seks fusioner blev opgivet under første fase. Der blev i 2009 ikke nedlagt forbud mod nogen fusion.

1.4.2. Artikel 21

79. Artikel 21, stk. 4, i EU's fusionsforordningen giver Kommissionen beføjelse til at gribe ind og forhindre medlemsstaterne i at lægge uberettigede hindringer i vejen for, at deres indenlandske virksomheder overtages af udenlandske virksomheder. Denne bestemmelse fastlægger også proceduremæssige rammer for, at der forinden kan

---

⁷⁷ Se pressemeddelelse IP/09/200 af 2.2.2009.

⁷⁸ Se pressemeddelelse IP/09/1182 af 23.7.2009. Det tilfredsstillende udfald i denne sag kom efter en tidligere traktatbrudssag mod Den Tjekkiske Republik, som endte med ophævelsen af en tilsvarende problematisk lovgivning i 2007.

⁷⁹ Sag COMP/39562, *Den slovakiske postlov* (EUT C 322 af 17.12.2008, s. 10). Se også pressemeddelelse IP/08/1467 af 7.10.2008.

⁸⁰ EUT C 243 af 10.10.2009, s. 5.

indledes drøftelser med medlemsstaterne med det formål at kunne sondre mellem protektionistiske indgreb og indgreb, der beror på hensyn til legitime offentlige interesser (ud over konkurrencehensyn). Siden denne bestemmelse blev indført, er den blevet anvendt i under en snes tilfælde. Efter en periode med mere hyppig brug af artikel 21 har den slet ikke været bragt i anvendelse i 2009.

1.4.3 Fusionsrapporten

80. Fem år efter fusionsforordningens ikrafttrædelse forelagde Kommissionen i 2009 Rådet en rapport om dens anvendelse⁸¹. I rapporten konkluderer den, at jurisdiktionstærsklerne og henvisningsmekanismerne som helhed har givet det rette juridiske grundlag for en smidig fordeling og omfordeling af sager mellem Kommissionen og de nationale konkurrencemyndigheder. Desuden fastslås det i rapporten, at mulighederne for at henvise sager efter anmeldelsen fortsat har været nyttige og åbnet mulighed for en omfordeling, selv om der nu også er åbnet mulighed for henvisning af sager før deres anmeldelse.
81. Endelig fremdrages der i rapporten en række områder, hvor der fortsat er mulighed for forbedringer, bl.a. i relation til totredjedelsreglen, sagsbehandlingen ved fusioner, der er anmeldt til tre eller flere konkurrencemyndigheder ("one stop shop"-princippet) og de gældende nationale reglers konvergens i forhold til EU-reglerne.

2 UDVIKLINGEN I FORSKELLIGE SEKTORER

2.1. Finansielle tjenesteydelser

82. De finansielle markeder har afgørende betydning for, at de moderne økonomier kan fungere. Finanssektoren har haft et meget vanskeligt år, og Kommissionen har spillet en vigtig rolle ved at skabe retlig sikkerhed på statsstøtte- og fusionskontrolområdet⁸².
83. Inden for finansmarkedsdata blev der indledt formel procedure mod Standard & Poor's, som mistænkte for at have misbrugt sin dominerende stilling inden for udstedelse og licensering af de såkaldte ISIN-koder, der identificerer et givet værdipapir⁸³. Kommissionen indledte også formel procedure mod Thomson Reuters i relation til brugen af RIC-koder⁸⁴.
84. Efter at Kommissionen i 2008 havde indledt procedure angående VISA Europes multilaterale interbankgebyrer på tværs af landegrænserne, fremsendte den i april en

---

⁸¹ Meddelelse fra Kommissionen til Rådet – Rapport om anvendelsen af forordning nr. 139/2004, ledsaget af et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, af 18. juni 2009 (KOM(2009) 281 endelig).

⁸² Se nærmere herom i temakapitlet i denne beretning.

⁸³ ISIN-koder er internationale koder til identificering af værdipapirer og underlagt ISO-standard 6166. De er nødvendige for en række af de transaktioner, pengeinstitutterne gennemfører (f.eks. indberetninger til myndighederne eller clearing og afregning) og kan ikke erstattes af andre værdipapirkoder. Se også [MEMO/09/508](#).

⁸⁴ RIC-koder er korte, alfanumeriske koder, der identificerer værdipapirer og hvor de handles. De bruges til at hente data fra Thomson Reuters' realtidsdatafeeds, f.eks. realtidsinformation om aktiekurserne på en bestemt børs. Se også [IP/09/1692](#) af 10.11.2009.

klagepunktsmeddelelse. I maj iværksatte Kommissionen en ekstern undersøgelse, der skulle sammenligne omkostningerne ved kontantbetalinger og betalinger med kort.

85. Kommissionen har fortsat nøje fulgt gennemførelsen af den forbudsbeslutning, den vedtog i 2007 angående MasterCard's grænseoverskridende multilaterale interbankgebyrer. I april afgav MasterCard tilsagn om at genindføre betydeligt lavere interbankgebyrer⁸⁵ og dermed ophæve gebyrforhøjelserne og ændre sine regler på en måde, der ville øge gennemsigtigheden og konkurrencen på betalingskortmarkedet⁸⁶. Der er udpeget en uafhængig trustee, som nøje overvåger gennemførelsen af disse tilsagn.
86. Kommissionen tog den nugældende gruppefritagelsesforordning i forsikringssektoren⁸⁷ op til revision, inden den udløber pr. 31. marts 2010. På grundlag af de konklusioner, der blev draget heraf, er der udarbejdet et udkast til ny gruppefritagelsesforordning, som forlænger fritagelsen for to typer aftaler: fælles indsamling af data, opstilling af tabeller og undersøgelser samt aftaler om co-assurance- og co-reassurancepools. Udkastet blev den 5. oktober sendt til høring i otte uger.
87. SEPA (det fælles eurobetalingsområde) spillede en vigtig rolle i Kommissionens bestræbelser på at fremme konkurrencen inden for finansielle tjenesteydelser. SEPA er et selvregulerende initiativ, som den europæiske banksektor under ledelse af European Payments Council (EPC) har taget for at få skabt et integreret eurobetalingsområde, hvor betalinger på tværs af grænserne kan afvikles lige så let og effektivt som indenlandske betalinger.
88. I løbet af 2009 fandt der uformelle drøftelser sted med potentielle nye medlemmer – især Payfair og Monnet – bl.a. for at få afklaret, om deres planlagte finansieringsmodel stemte overens med konkurrencereglerne, og for at fremme en SEPA-konform konkurrence på markedet for betalingskort.
89. Den dialog, der blev sat i gang med EPC i 2007, fortsatte i 2009, med fokus på interbankgebyrer for direkte debiteringer inden for SEPA, forvaltningen af EPC og de forskellige ordninger samt standardisering. I marts udsendte Kommissionen og ECB en fælleserklæring, hvori de klarlagde finansieringsprincipperne for SEPA's ordning for direkte debiteringer, herunder bl.a. muligheden for at beregne multilaterale interbankgebyrer i nogle medlemsstater i en overgangsperiode⁸⁸. Den 2. november trådte forordning 924/2009⁸⁹ om grænseoverskridende betalinger i kraft, og Kommissionen og ECB udsendte retningslinjer for den langsigtede finansiering af SEPA's ordning for direkte debitering.⁹⁰ Retningslinjerne drejer sig om den periode,

---

⁸⁵ Med den nye metode er det maksimale gennemsnitlige multilaterale interbankgebyr pr. transaktion nu reduceret til 0,30 % for forbruger kreditkort og til 0,20 % for forbrugerhævekort.

⁸⁶ Se [IP/09/515](#) og [MEMO/09/143](#).

⁸⁷ Kommissionens forordning (EF) nr. 358/2003 af 27. februar 2003 om anvendelsen af traktatens artikel 81, stk. 3, på visse kategorier af aftaler, vedtagelser og samordnet praksis i forsikringssektoren (EUT L 53 af 28.2.2003, s. 8).

⁸⁸ [Joint statement by the European Commission and the European Central Bank clarifying certain principles underlying a future SEPA direct debit \(SDD\) business model](#), SEK(2009) 397.

⁸⁹ EUT L 266 af 9.10.2009, s. 11.

⁹⁰ [Applicability of Article 81 of the EC Treaty to multilateral interbank-payments in SEPA Direct Debit](#), SEK (2009) 1472.

hvor overgangsordningerne for multilaterale interbankgebyrer ikke længere finder anvendelse.

90. I tiden mellem 3. november og 14. december havde Kommissionen iværksat en offentlig høring om, hvilke yderligere retningslinjer der burde udstikkes for deltagerne i SEPA's ordning for direkte debitering med hensyn til vurderingen af kollektive finansieringsmekanismer efter EU's konkurrenceregler. Efter denne høring vil Kommissionen, hvis den finder det formålstjenligt, måske udsende yderligere retningslinjer for at skabe større klarhed og forudsigelighed om de generelle analysesammenhænge.

2.2. Energi og miljø

91. Den 6. april vedtog Europa-Parlamentet og Rådet klima- og energipakken, der indeholder de foranstaltninger til at bekæmpe klimaforandringerne og fremme vedvarende energikilder, som Kommissionen havde foreslået i januar 2008. Pakken omfatter et direktiv om vedvarende energi, som fastsætter bæredygtighedskriterier for biobrændstoffer og flydende biobrændsler⁹¹, som også er relevante for vurderingen af statsstøtte på dette område. Desuden vedtog Europa-Parlamentet og Rådet et direktiv om revision af EU's ordning for handel med kvoter for emission af drivhusgasser⁹².
92. Den 13. juli vedtog Europa-Parlamentet og Rådet pakken for det indre marked i energisektoren⁹³, og den 16. juli vedtog Kommissionen et forslag til forordning om foranstaltninger til sikring af gasforsyningerne.
93. Kommissionen har arbejdet meget aktivt med at håndhæve konkurrencepolitikken i energisektoren på basis af de oplysninger, den indhentede gennem sektorundersøgelsen i energisektoren⁹⁴. Udviklingen af en effektiv konkurrence på disse markeder skal skabe øget forsyningssikkerhed, mindske miljøvirkningerne, fremme innovation og forsyne EU's husstande og virksomheder med energi til konkurrencedygtige priser.
94. Den 18. marts⁹⁵ blev der truffet beslutning i RWE-sagen om afskærmning af det tyske gasmarked, og sagen blev afsluttet med, at de af RWE afgivne tilsagn blev gjort retligt bindende. På linje hermed blev tilsagnene fra GDF Suez⁹⁶ gjort retligt bindende med den beslutning efter artikel 9 i forordning 1/2003, der blev vedtaget den 2. december. Disse tilsagn vil gøre det lettere for konkurrenterne at få adgang til

---

⁹¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/28/EF af 23. april 2009 om fremme af anvendelsen af energi fra vedvarende energikilder og om ændring og senere ophævelse af direktiv 2001/77/EF og 2003/30/EF (EUT L 140 af 5.6.2009, s. 16).

⁹² Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/29/EF af 23. april 2009 om ændring af direktiv 2003/87/EF med henblik på at forbedre og udvide ordningen for handel med kvoter for drivhusgasemissioner i Fællesskabet (EUT L 140 af 5.6.2009, s. 63).

⁹³ EUT L 211 af 14.8.2009.

⁹⁴ Meddelelse fra Kommissionen - Undersøgelse i henhold til artikel 17 i forordning (EF) nr. 1/2003 af den europæiske gas- og elsektor (Endelig Rapport) (KOM(2006) 851 endelig af 10.1.2007), og Konkurrencegeneralinspektorens rapport om sektorundersøgelsen i energisektoren (SEK(2006) 1724, 10.1.2007).

⁹⁵ Se IP/09/410 af 18.3.2009.

⁹⁶ Sag COMP/39316.

det franske gasmarked. Desuden iværksatte Kommissionen den 4. november en markedstest af de tilsagn, som det franske energiselskab EDF havde afgivet i en sag om kundebinding⁹⁷. Sammen med den reform af det regulerede elmarked, som den franske regering er i gang med⁹⁸, vil de tilsagn, der blev afgivet i denne sag, udgøre et vigtigt skridt på vejen mod fuld konkurrence på det franske elmarked. Den 22. december 2009 blev der fremsendt en foreløbig vurdering, jf. artikel 9 i forordning 1/2003, til E.ON AG og dets datterselskaber, bl.a. E.ON Ruhrgas AG og E.ON Gastransport GmbH, hvori Kommissionen gav udtryk for mistanke om, at der forelå en overtrædelse af EUF-traktatens artikel 102 (tidl. EF-traktatens artikel 82). Sideløbende hermed iværksatte Kommissionen en markedstest efter artikel 27, stk. 4, i forordning 1/2003.

95. Blandt andre sager i energisektoren kan nævnes, at Kommissionen den 8. juli vedtog en beslutning efter artikel 7 i forordning 1/2003, hvor den pålagde E.ON og GDF Suez bøder på 1 106 mio. EUR for markedsdeling⁹⁹. Der var tale om de første bøder, Kommissionen har pålagt for overtrædelse af kartelforbuddet i energisektoren, og det var også de største bøder, den pålagde i 2009. Den 6. marts fremsendte den en klagepunktsmeddelelse til *ENI S.p.A.*¹⁰⁰ angående selskabets forvaltning og drift af naturgasrørledninger. Den 23. april indledte den procedure i *Svenska Kraftnät-sagen*¹⁰¹. Den 6. oktober iværksatte Kommissionen en markedstest¹⁰² og indkaldte bemærkninger fra interesserede parter om de tilsagn, den svenske transmissionssystemoperatør, Svenska Kraftnät (SvK), havde afgivet.
96. På fusionsområdet godkendte Kommissionen tre fusioner inden for gas- og elforsyning, efter at der var afgivet tilsagn. Der var tale om Vattenfalls overtagelse af Nuon Energy¹⁰³, RWE's overtagelse af Essent¹⁰⁴ og EDF's overtagelse af Segebel¹⁰⁵. To transaktioner¹⁰⁶, der beroede på tilsagn i kartelsagen angående E.ON¹⁰⁷, blev godkendt uden betingelser.
97. På statsstøtteområdet kom man et godt stykke videre i sagen om de regulerede eltakster i Frankrig¹⁰⁸. Den 19. september bebudede den franske regering en reformplan gående ud på en udfasning af taksterne og en ordning, der skal fremme konkurrence på elmarkedet ved at sikre konkurrenterne adgang til en vis procentdel af EDF's kernekraftbaserede elproduktionskapacitet til en reguleret pris. Kommissionen afventer vedtagelsen af den franske lovgivning, før den kan træffe sin endelige afgørelse i sagen¹⁰⁹.

---

⁹⁷ Sag COMP/39386 – *Langfristede elkontrakter i Frankrig*.

⁹⁸ Se MEMO/09/394.

⁹⁹ Sag COMP/39401. Se IP/09/1099 af 8.7.2009.

¹⁰⁰ Sag COMP/39315. Se MEMO/09/120 af 19.3.2009.

¹⁰¹ Sag COMP/39351. Se MEMO/09/191 af 23.4.2009.

¹⁰² Se IP/09/1425 af 6.10.2009.

¹⁰³ Sag COMP/M.5496 - Vattenfall/Nuon.

¹⁰⁴ Sag COMP/M.5467 - RWE/Essent.

¹⁰⁵ Sag COMP/M.5549 - EDF/Segebel.

¹⁰⁶ Sag COMP/M.5512 - Electrabel/E.ON (visse aktiver) og M.5519 - E.ON/Electrabel (overtagne aktiver).

¹⁰⁷ Sag COMP/39388 og COMP/39389 - E.ON electricity.

¹⁰⁸ Sag C17/2007 (ex NN19/07) - *Regulerede eltakster i Frankrig* (EUT C 96 af 25.4.2009, s. 18).

¹⁰⁹ MEMO/09/394 af 15.9.2009.

98. Den 18. november blev der truffet en negativ beslutning med tilbagesøgning af statsstøtten i sagen om nedsatte eltakster til Alcoas anlæg i Veneto og på Sardinien¹¹⁰.
99. Inden for vedvarende energikilder godkendte Kommissionen en cypriotisk ordning¹¹¹, tre danske ordninger¹¹² og en østrigsk ordning med tilskud til garanterede afregningspriser til producenter af vedvarende energi¹¹³. Sideløbende hermed har den indledt en tilbundsgående undersøgelse af visse bestemmelser i den østrigske ordning, der ser ud til at begunstige store energibrugere¹¹⁴.
100. På en række nærmere betingelser godkendte Kommissionen en dansk ordning gående ud på godtgørelse af CO₂-afgiften for virksomheder omfattet af EU's ordning for handel med emissionskvoter¹¹⁵. Endvidere godkendte Kommissionen afgiftsnedsættelser for den danske cementindustri i den første af den type sager, der er godkendt efter de nye regler for støtte i form af nedsættelser af miljøafgifter i miljøstøttereigningslinjerne¹¹⁶. Derimod fandt Kommissionen, at en tilsvarende afgiftslempelse angående den nederlandske keramikindustri ikke kunne godkendes¹¹⁷, eftersom afgiftsfritagelsen ikke kunne anses for at være hverken nødvendig eller proportional.
101. Kommissionen godkendte en britisk ordning angående handel med CO₂-emissionskvoter baseret på energiforbruget¹¹⁸. Den godkendte også en polsk¹¹⁹, litauisk¹²⁰ og bulgarsk¹²¹ ordning med afgiftslempelser til fremme af produktionen af visse former for biobrændstoffer.
102. Kommissionen tog stilling til en række østrigske foranstaltninger til fremme af el- og varmeproduktion¹²² og udbygning af distributionsinfrastrukturen¹²³; den godkendte tre polske ordninger vedrørende varmedistributionsnet¹²⁴, eltilslutningsnet for vedvarende energiformer¹²⁵ og modernisering af eldistributionsnettene¹²⁶.

¹¹⁰ Sag C36b/2006 - Nedsatte eltakster – Alcoa (endnu ikke offentliggjort).

¹¹¹ Sag N143/2009 - Støtteordning til fremme af produktionen af elektricitet i store kommercielle vindmøller, i solenergianlæg og i fotocellessystemer samt fra biomasse (EUT C 247 af 15.10.2009, s. 2).

¹¹² Sag N359/2008 - Tilskud til elektricitet produceret ved afbrænding af biomasse (EUT C 179 af 1.8.2009, s. 1); sag N354/2008 – Tilskud til elektricitet fra nye vindmøller (EUT C 143 af 24.6.2009, s. 6); sag N356/2008 – Tilskud til elektricitet fremstillet ved biogas (EUT C 151 af 3.7.2009, s. 16).

¹¹³ Sag N446/2008 – Anden ændring af lov af 2008 om grøn elektricitet (EUT C 217 af 11.9.2009, s. 12).

¹¹⁴ C24/2009 (ex N446/2008) - Anden ændring af loven af 2008 om grøn elektricitet (EUT C 217 af 11.9.2009, s. 12).

¹¹⁵ Sag C41/2006 – Ændring af CO₂-afgiften for det kvotaomfattede brændselsforbrug i industrien (den offentlige version foreligger endnu ikke).

¹¹⁶ Sag N327/2008 – Lempelser af NO_x-afgifter for store forurenere og virksomheder, der nedbringer forureningen, og afgiftsfritagelser for biogas og biomasse.

¹¹⁷ Sag C5/2009 (ex N210/2008) - Miljøafgiftsfritagelse til keramikproducenter.

¹¹⁸ Sag N629/2008 - Carbon Reduction Commitment (CRC).

¹¹⁹ Sag N57/2008 – Driftsstøtte til biobrændstoffer – Polen (EUT C 247 af 15.10.2009, s. 1).

¹²⁰ Sag N372/2007 – Støtte til biobrændstoffer (EUT C 106 af 8.5.2009, s. 14).

¹²¹ Sag N607/2008 – Afgiftslempelser til biobrændstoffer (Bulgarien).

¹²² Sag N461/2008 - Lov om kombinerede kraft- varmeværker(CHP) (EUT C 109 af 13.5.2009, s. 1).

¹²³ Sag N485/2008 – Støtteordning for fjernvarme- og fjernkølingsinfrastrukturer samt køleanlæg (AT) (EUT C 191 af 14.8.2009, s. 1).

¹²⁴ Sag N54/2009 - Støtte til modernisering af varmedistributionsnettene i Polen (EUT C 204 af 29.8.2009, s. 2).

¹²⁵ Sag N55/2009 - Støtte til anlæg og modernisering af eltilslutningsnet for vedvarende energiformer i Polen (EUT C 206 af 1.9.2009, s. 3).

Kommissionen godkendte også en britisk ordning, der drejede sig om en licitation på to gennemførlighedsundersøgelser angående demonstrationsprojekter inden for CO₂-opfangning og -lagring i industriel målestok¹²⁷.

103. Endelig godkendte Kommissionen på grundlag af de midlertidige rammebestemmelser¹²⁸ statsstøtteordninger i Frankrig¹²⁹, Tyskland¹³⁰, Spanien¹³¹, Italien¹³² og Det Forenede Kongerige¹³³, der tog sigte på at værne om investeringer i miljøvenlige produkter (dvs. grønne produkter). Ordningerne blev behandlet som hastesager.

2.3. Elektronisk kommunikation

104. Udbydere af teletjenester opererer fortsat inden for rammerne af EU-reguleringen inden for elektronisk kommunikation¹³⁴. Forhåndsreguleringen inden for disse reguleringsrammer er baseret på konkurrenceretlige principper. Og den tilgang følger nu også de nationale reguleringsmyndigheder i deres vurdering af telemarkederne.
105. I 2009 modtog Kommissionen 161 anmeldelser fra nationale reguleringsmyndigheder og fremsendte 87 breve med bemærkninger og 59 breve uden bemærkninger inden for rammerne af den høringsordning, der er fastlagt i rammedirektivets artikel 7. I et tilfælde¹³⁵ udtrykte Kommissionen alvorlig tvivl om, hvorvidt de anmeldte foranstaltninger var forenelige med EU-retten, og indledte fase II-undersøgelser.

---

¹²⁶ Sag N56/2009 – *Støtte til modernisering og udskiftning af eldistributionsnet i Polen* (EUT C 206 af 1.9.2008, s. 4).

¹²⁷ Sag N74/2009 – *CCS Demonstration Competition – FEED* (EUT C 203 af 28.8.2009, s. 2).

¹²⁸ Midlertidige rammebestemmelser for statsstøtte, der ydes for at lette adgangen til finansiering under den nuværende finansielle og økonomiske krise (EUT C 83 af 7.4.2009, s. 1).

¹²⁹ Sag N11/2009 – *Midlertidig ordning for rentelette lån til producenter af grønne produkter* (EUT C 106 af 8.5.2009, s. 22).

¹³⁰ Sag N426/2009 – *Forbundsstatens ordning for rentelette lån til produktion af grønne produkter* (EUT C 225 af 18.9.2009, s. 2).

¹³¹ Sag N140/2009 - *Fremme af konkurrencedygtigheden i bilsektoren – Investeringer i mere miljøvenlige produkter* (EUT C 146 af 26.6.2009, s. 2).

¹³² Sag N542/2009 – *Støtte til fremstilling af grønne produkter*.

¹³³ Sag N72/2009 – *Midlertidig støtte til fremstilling af grønne produkter* (EUT C 145 af 25.6.2009, s. 7).

¹³⁴ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/21/EF af 7. marts 2002 om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (rammedirektivet) (EUT L 108 af 24.4.2002, s. 33), Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/19/EF af 7. marts 2002 om adgang til og samtrafik mellem elektroniske kommunikationsnet og tilhørende faciliteter (adgangsdirektivet) (EUT L 108 af 24.4.2002, s. 7), Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/20/EF af 7. marts 2002 om tilladelser til elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (tilladelsesdirektivet) (EUT L 108 af 24.4.2002, s. 21), Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/22/EF af 7. marts 2002 om forsyningspligt og brugerrettigheder i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (forsyningspligtdirektivet) (EUT L 108 af 24.4.2002, s. 51), Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/58/EF af 12. juli 2002 om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor (direktiv om databeskyttelse inden for elektronisk kommunikation) (EUT L 201 af 31.7.2002, s. 37). Disse direktiver er for nylig blevet ændret ved direktiv 2009/140/EF og direktiv 2009/136/EF (EUT L 337 af 18.12.2009, s. 37 og 11).

¹³⁵ Sag AT/2009/970 angående de østrigske engrosmarkeder for bredbåndsadgang.

106. Den 7. maj udsendte Kommissionen en henstilling om opkaldtermineringstakster¹³⁶, hvori den opstiller en metode for regulering af termineringstakster, som tager sigte på at sikre overensstemmelse mellem de nationale reguleringsmyndigheders tilgange. Den 1. juli trådte en ny EU-forordning om roaming inden for EU i kraft. De nye regler skal gælde indtil sommeren 2012, og i løbet af sommeren 2010 vil Kommissionen aflægge rapport om, hvordan de har fungeret for Europa-Parlamentet og Rådet.
107. Kommissionen ser positivt på støtteforanstaltninger, der tager sigte på at sikre alle europæiske borgere en god bredbåndsdækning til en overkommelig pris. Indtil 2009 har Kommissionen taget stilling til og godkendt brug af statsstøtte og andre former for offentlig finansiering på i alt ca. 2 mia. EUR¹³⁷ i Europa, der har genereret investeringer i bredbåndsnæ på over 3 mia. EUR.
108. De bredbåndsretningslinjer, der blev vedtaget i september, omhandler ikke alene støtte til grundlæggende bredbåndsnæ (ADSL, kabel, mobilt bredbånd, trådløst bredbånd eller satellitbredbånd), men også støtte til meget hurtige NGA-næ (i dag fiberbaserede eller avancerede opgraderede kabelnæ). Disse retningslinjer redegør også for, hvordan den gældende retspraksis finder anvendelse i bredbåndssektoren, bl.a. i de tilfælde, hvor en medlemsstat har klassificeret et bredbåndsnæ som en tjeneste af almindelig økonomisk interesse. I den forbindelse har Kommissionen godkendt offentlig finansiering på op til 59 mio. EUR til et NGA-projekt i det franske departement Hauts-de-Seine¹³⁸.
109. På kartelområdet har Kommissionen indledt sag mod de etablerede operatører på bredbåndsmarkedet i Polen og Slovakiet¹³⁹.

2.4. Informationsteknologi

110. Informations- og kommunikationsteknologisektoren har meget stor betydning som drivkraft for innovation og udnyttelse af det digitale potentiale. It-markederne påvirkes ofte af netværkseffekter, hvilket *Microsoft-sagen*¹⁴⁰ fra 2004 er et tydeligt eksempel på. Det kan resultere i kundebinding og i skabelse af dominerende stillinger på markederne, som ikke i sig selv er problematiske, men kan kræve rettidig indgriben for at sikre en redelig konkurrence på de berørte markeder eller dertil knyttede markeder. I den forbindelse spiller interoperabilitet og standarder en stadig vigtigere rolle i en stadig mere netværksforbundet verden.
111. I *Intel-sagen*¹⁴¹ blev der vedtaget en forbudsbeslutning den 13. maj, idet Kommissionen fandt, at Intel havde overtrådt EF-traktatens artikel 82 med en konkurrencebegrænsende praksis, der tog sigte på at holde konkurrenterne ude fra

---

¹³⁶ Termineringstakster er de engrostatkster, som opkaldsmottagerens operatør anvender over for den kaldendes operatør. Disse takster har stor indvirkning på størrelsen af forbrugernes telefonregninger og er derfor underlagt national prisregulering. Kommissionens henstilling 2009/396/EF af 7. maj 2009 om regulering af fastnet- og mobiltermineringstakster i EU (EUT L 124 af 20.5.2009).

¹³⁷ Hvoraf de 1,5 mia. EUR udgjorde statsstøtte efter EUF-traktatens artikel 107.

¹³⁸ Kommissionens beslutning af 30. september 2009 i sag N331/2008 - "Réseau à très haut débit en Hauts-de-Seine", endnu ikke offentliggjort.

¹³⁹ MEMO/09/203 af 27.4.2009.

¹⁴⁰ Sag COMP/37.792 - Microsoft (EUT L 32 af 6.2.2007, s. 23).

¹⁴¹ Sag COMP/37990 - Intel (EUT C 227 af 22.9.2009, s. 13).

markedet for x86 CPU'er (Central Processing Units). Denne praksis skadede forbrugerne overalt inden for EØS. Ved at gøre det vanskeligt for konkurrenterne at konkurrere på deres produkters kvalitet, underminerede Intel konkurrencen, mindskede forbrugernes valgmuligheder og lagde hindringer i vejen for innovation. I sin beslutning pålagde Kommissionen Intel en bøde på 1,06 mia. EUR, hvilket er den største bøde, en enkelt virksomhed nogensinde har fået pålagt af Kommissionen. Intel appellerede den 22. juli beslutningen til Førsteinstansretten¹⁴².

112. Den 16. december gjorde Kommissionen de tilsagn bindende, som *Microsoft* havde afgivet for at imødegå de konkurrenceproblemer, Kommissionen havde peget på i sin klagepunktsmeddelelse fra januar 2009 i relation til sammenkoblingen mellem Microsofts webbrowser, Internet Explorer, og selskabets dominerende pc-styresystem Windows. Disse tilsagn skulle give forbrugerne inden for EØS bedre muligheder for at træffe et velfunderet valg mellem webbrowsere og give computerfabrikanter større frihed. Microsoft afgav tilsagn om (a) at tilbyde brugerne af Windows-styresystemet inden for EU et vindue, hvor de kan vælge browser, i forbindelse med en Windows-opdatering, hvilket vil give brugerne et fair valg mellem de mest udbredte webbrowsere inden for EØS, og (b) forsyne Windows 7 og alle senere Windows-versioner inden for EØS med en mekanisme, der giver PC-fabrikanter og slutbrugere mulighed for at slå Internet Explorer til og fra¹⁴³.
113. I *Rambus*-sagen havde Kommissionen udtrykt betænkeligheder ved, at Rambus forlangte urimelige royalties for brugen af visse patenter på DRAM-chips, der bruges i stort set alle pc'er. I en beslutning vedtaget den 9. december 2009 gjorde Kommissionen de af Rambus afgivne tilsagn, bl.a. om at holde sig inden for en maksimal royaltysats, bindende for selskabet.¹⁴⁴ I 2008 tegnede DRAM sig for et verdensomspændende salg på over 34 mia. USD (over 23 mia. EUR). Rambus forpligtede sig til at overholde en maksimalsats for sine royalties i fem år. Selskabet afgav tilsagn om ikke at beregne royalty af de tidligere generationer af disse chips og maksimalt beregne en royalty på 1,5 % for de nyere generationer. Det er betydeligt mindre end de 3,5 %, Rambus tidligere forlangte.
114. Denne sag viser endnu engang, at standarder bør fastsættes på en ikke-diskriminerende, åben og transparent måde, der kan sikre en redelig konkurrence og sætte forbrugerne i stand til at udnytte fordelene ved teknisk udvikling og innovation¹⁴⁵. Kommissionen er i øjeblikket i færd med at revidere retningslinjerne for horisontale aftaler og har til hensigt at udbygge det eksisterende kapitel om standardisering med flere retningslinjer om fastsættelse af standarder. Udkastet vil være klart til offentlig høring i begyndelsen af 2010. Kommissionen vil også fortsætte med at tage konkrete sager op og gribe ind, hvor der er konkurrenceproblemer.

---

¹⁴² Sag T-286/09, *Intel mod Kommissionen* (EUT C 220 af 12.9.2009, s. 41).

¹⁴³ Denne beslutning er offentliggjort på Konkurrencegeneraldirektoratets websted under "*Kartelsager*".

¹⁴⁴ Beslutningen og tilsagnene findes i en ikke-fortrolig version på Kommissionens websted: <http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/cases>.

¹⁴⁵ Beslutningen og tilsagnene er offentliggjort på Konkurrencegeneraldirektoratets websted under "*Kartelsager*".

2.5. Medier

115. Inden for rammerne af en rundbordskonference på højt niveau fortsatte Kommissionen drøftelserne med repræsentanter for forbruger- og erhvervsorganisationer om de nye muligheder, internettet har skabt, og de hindringer, der består for detailsalg via internettet af musik og varer i Europa. En rapport om mulighederne og barriererne for online-detailsalg blev udsendt i maj 2009, og i september og oktober 2009 blev der afholdt to møder i rundbordskonferencen under ledelse af konkurrencekommissæren, hvor man fokuserede på online-musik. Rundbordsmøderne resulterede i to fælleserklæringer, den ene om online-distribution af musik og den anden om information om ophavsrettighedernes indehavere. Flere af rundbordsdeltagerne bebudede også konkrete initiativer og tilsagn, der kan forbedre de europæiske forbrugeres adgang til musik via internettet¹⁴⁶.
116. I 2009 fortsatte Kommissionen sin overvågning af overgangen fra analogt til digitalt jordbaseret tv i Italien i forbindelse med den overtrædelsesprocedure, den i 2006 indledte angående den italienske bredbåndslovgivning. Efter tætte kontakter med konkurrencekommissæren og kommissæren for informationsområdet vedtog de italienske myndigheder nye kriterier for digitalisering af jordbaserede tv-net i Italien, der tager sigte på at sikre, at der bliver flere frekvenser til rådighed for nye aktører på markedet og for eksisterende mindre radio- og tv-selskaber. De nye frekvenser ventes udbudt i begyndelsen af 2010¹⁴⁷.
117. På statsstøtteområdet fortsatte Kommissionen sin overvågning af overgangen fra analogt til digitalt jordbaseret tv i EU-landene. Førsteinstansretten stadfæstede den 6. oktober en negativ beslutning angående Tyskland¹⁴⁸, bl.a. fordi den pågældende ordning ikke var teknologineutral¹⁴⁹.
118. Den 2. juli vedtog Kommissionen en revideret radio- og tv-meddelelse, der tager sigte på at skabe større klarhed omkring Kommissionens vurdering af offentligt finansierede nye medietjenester¹⁵⁰. I årets løb vedtog Kommissionen en række positivbeslutninger i konkrete sager om finansiering af public service-radio- og tv-systemer i Frankrig, Spanien, Østrig og Danmark. I juni godkendte den et forslag, der tog sigte på at bringe den svenske pressestøtte til storbydagblade med stort oplag i overensstemmelse med statsstøttereglerne¹⁵¹.

2.6. Medicinalindustri og sundhedstjenester

Medicinalindustrien

119. I 2009 afsluttede Kommissionen sin sektorundersøgelse i EU's medicinalindustri. Undersøgelsen tog sigte på at klarlægge årsagerne til de forsinkelser, man kunne

---

¹⁴⁶ Alle dokumenter kan findes på http://ec.europa.eu/competition/sectors/media/online_commerce.html

¹⁴⁷ I denne sag havde Kommissionen den 18. juli 2007 fremsendt en begrundet udtalelse til Italien.

¹⁴⁸ Sag C-25/2004, *DVB-T Berlin Brandenburg*. Dommen blev appelleret af Tyskland i december, bl.a. i relation til spørgsmålet om teknologineutralitet.

¹⁴⁹ Sag T-8/06, T-21/06 og T-24/06.

¹⁵⁰ Kommissionens meddelelse af 2. juli 2009 om statsstøttereglernes anvendelse på public service radio- og tv-virksomhed, EUT C 257 af 27.10.2009.

¹⁵¹ Sag E4/2008.

konstatere i generiske præparaters lancering på markedet og den øjensynlige tilbagegang i innovation målt efter antallet af nye medicinpræparater, der når ud på markedet. Undersøgelsen fokuserede på konkurrencerelationerne (i) mellem producenter af originalmedicin og generisk medicin, og (ii) mellem producenter af originalmedicin indbyrdes, og den mundede ud i væsentlige politiske henstillinger om, hvordan denne sektor kan bringes til at fungere bedre. Kommissionen offentliggjorde sin endelige rapport den 8. juli¹⁵².

120. I sin endelige rapport om sektorundersøgelsen opfordrede Kommissionen alle interessenter til at henlede konkurrencemyndighedernes opmærksomhed på eventuelle konkurrenceproblemer.
121. Kommissionen indledte også en sag mod Servier, hvor den bl.a. undersøgte de patentforlig, der var blevet indgået mellem Servier og en række generiske producenter, og som muligvis var konkurrenceskadelige. Disse undersøgelser indgår ikke i sektorundersøgelsen, kunne Kommissionen drage konklusioner om, på hvilke områder det ville være formålstjenligt og effektivt, at den greb ind på grundlag af konkurrencereglerne.
122. Med hensyn til lovgivningsrammerne fokuseres der i den endelige rapport på tre problemområder, nemlig patenter, markedsføringstilladelser og pris- og tilskudsregler. Hvad patenter angår, understregede Kommissionen på ny det påtrængende behov for, at der bliver indført et EU-patent og en fælles, specialiseret patentdomstol i Europa.
123. I relation til parallelhandel med lægemidler gav EU-Domstolens dom af 6. oktober vigtige retningslinjer for restriktioner for parallelhandel i medicinalektoren, især med hensyn til de såkaldte dobbelte prissystemer¹⁵³.
124. På fusionsområdet fandt der i 2009 flere store fusioner sted mellem medicinalsekskaber, hvilket bekræftede konsolideringstendenserne i branchen. Alle fusionerne blev godkendt efter første fase, enten med eller uden tilsagn. Disse medicinalfusioner har vist, at markederne for veterinærmedicin generelt er blevet meget koncentrerede. I Pfizer/Wyeth-sagen¹⁵⁴ var der for første gang tale om afhændelse af et produktionsanlæg for at åbne mulighed for, at en ny producent kunne komme ind på markedet for vacciner til dyr.

Sundhedstjenester

125. Kommissionens arbejde på dette område var koncentreret om statsstøttesager, idet den modtog en række klager fra privathospitaler over unfair behandling eller

---

¹⁵² Kommissionens meddelelse af 8. juli 2009 med resumé af sektorundersøgelsen i medicinalektoren, pressemeddelelse [IP/09/1098](#).

¹⁵³ Se sag C-501/06, *GlaxoSmithKline mod Kommissionen* (2009), <http://eur-lex.europa.eu>. I marts 1998 indgav GSK anmeldelse til Kommissionen angående sin prispolitik for 82 lægemidler i Spanien over for spanske grossister. Ifølge anmeldelsen anvendte GSK forskellige priser over for grossisterne, alt efter lægemidlets endelige bestemmelse, dvs. at hvis det skulle sælges i Spanien, var prisen lavere, og hvis det skulle eksporteres, var den højere. Flere grossister og grossistsammenslutninger havde klaget til Kommissionen over denne praksis, og i maj 2001 vedtog den en beslutning, hvori den fastslog, at GSK havde overtrådt EF-traktatens artikel 81, stk. 1.

¹⁵⁴ Se sag COMP/M.5476, *Pfizer / Wyeth*.

uforholdsmæssige kompensationer til offentlige hospitaler i forskellige medlemsstater, ofte med påstande om krydssubsidiering af kommercielle aktiviteter med offentlige midler. De fleste klager kom fra medlemsstater, der allerede havde åbnet op for konkurrence på deres markeder (f.eks. Tyskland og Belgien).

126. Den 28. oktober vedtog Kommissionen en positiv beslutning, hvori den fastslog, at de belgiske myndigheders offentlige finansiering af hospitaler i Bruxelles-området var i overensstemmelse med kravene i traktaten¹⁵⁵. I juni godkendte den desuden den nye irske ordning for afgifter og afgiftslempelser i sygeforsikringssektoren¹⁵⁶.
127. På kartelområdet fremsendte Kommissionen i oktober en klagepunktsmeddelelse til den franske apotekerorganisation (Ordre National des Pharmaciens, Conseil National de l'Ordre des Pharmaciens, Section G de l'Ordre National des Pharmaciens og Conseil Central de la Section G de l'Ordre des Pharmaciens), som den mistænkte for at have overtrådt EF-traktatens artikel 81¹⁵⁷. Kommissionen havde mistanke om, at ONP anvendte mindstepriser for kliniske analyser og lagde hindringer i vejen for nogle markedsaktørers udvikling med det formål at værne om sine medlemmers, de franske apotekeres, interesser.

2.7. Transport

128. Konkurrencepolitikken i transportsektoren tager sigte på at sikre, at markeder, som for nylig er blevet liberaliseret eller er under liberalisering, fungerer effektivt. Arbejdet med at modernisere lovgivningsrammerne blev videreført med det formål at få bragt transportsektoren ind under de almindeligt gældende konkurrenceregler. Dette arbejde blev suppleret med undersøgelsesaktiviteter og indgreb.
129. Inden for landevejstransport trådte den nye forordning om offentlig personbefordring¹⁵⁸ i kraft den 3. december. Forordningen fastsætter reglerne for kompensationer for befordringspligt i indlandstrafikken.
130. Kommissionen tog stilling til en række statsstøttesager inden for bustransport i Danmark og Tyskland. Inden for bytransport afsluttede den en formel undersøgelse angående reformen af finansieringen af den særlige pensionsordning for det franske offentlige transportselskab RATP's ansatte¹⁵⁹.
131. På baggrund af EU's mere overordnede mål inden for den fælles transportpolitik og miljøpolitikken godkendte Kommissionen en ordning til fremme af køb af mere miljøvenlige lastbiler i Slovenien¹⁶⁰. Den godkendte også en tysk støtteordning, der

---

¹⁵⁵ Sag NN54/2009 - *Association bruxelloise des institutions des soins de santé privées asbl (ABISSP) mod Belgien*. Den offentlige version af denne beslutning foreligger endnu ikke, men den vil blive offentliggjort, så snart alle fortrolige oplysninger er blevet slettet.

¹⁵⁶ Sag N582/08 - *Health Insurance intergenerational solidarity relief* (Irland). Endelig beslutning K(2009)3572 endelig (EUT C 186 af 8.8.2009).

¹⁵⁷ Sag COMP/39510, - *LABCO/ONP*.

¹⁵⁸ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1370/2007 af 23. oktober 2007 om offentlig personbefordring med jernbane og ad vej og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 1191/69 og (EØF) nr. 1107/70 (EUT L 315 af 3.12.2007).

¹⁵⁹ Sag C42/2007 (EUT L 327 af 12.12.2009).

¹⁶⁰ Sag N395/2008 (EUT C 125 af 5.6.2009).

tog sigte på at støtte afsætningen af højeffektiv køretøjsteknologi¹⁶¹ og en støtteordning for busser med lav CO2-emission i England¹⁶².

132. I relation til forbedring af offentlige transportinfrastrukturer godkendte den flere store projekter, bl.a. projekter angående anlæg og vedligeholdelse af motorvej A1¹⁶³ og A2¹⁶⁴ i Polen.
133. Inden for jernbanetransport godkendte Kommissionen den 12. juni Deutsche Bahn AG's overtagelse af det polske jernbaneselskab PCC Logistics¹⁶⁵. I oktober henviste Kommissionen en fusion, hvor SNCF fik del i kontrollen med Keolis, som er aktiv inden for offentlig personbefordring, til de franske myndigheder¹⁶⁶.
134. Ligesom i de foregående år vedtog Kommissionen adskillige statsstøttebeslutninger i sager, der drejede sig om at fremme jernbanetransport og kombineret transport i flere medlemsstater, bl.a. i Bulgarien¹⁶⁷, Den Tjekkiske Republik¹⁶⁸, Tyskland¹⁶⁹ og Det Forenede Kongerige (omstrukturering af Eurostar)¹⁷⁰.
135. Inden for søtransport vedtog Kommissionen i juni en meddelelse om statsstøtte til skibsadministrationselskaber¹⁷¹. Kommissionen godkendte statsstøtte til søfolk i Italien¹⁷² og Finland¹⁷³. Den afsluttede også den formelle undersøgelsesprocedure, den havde indledt i 2007, angående DIS-ordningen i Danmark. Den accepterede, at DIS-ordningen blev udvidet til at omfatte kabellægningsfartøjer gennem en analog anvendelse af søtransportretningslinjerne¹⁷⁴. Desuden afsluttede den undersøgelsesprocedurerne angående tonnageafgiftsordninger i Irland¹⁷⁵ og Danmark¹⁷⁶, og den godkendte en ændring af den nederlandske tonnageafgiftsordning¹⁷⁷ og indførelsen af en tonnageafgift i Slovenien¹⁷⁸ og Polen¹⁷⁹.
136. Kommissionen godkendte delvis et græsk¹⁸⁰ og et lettisk¹⁸¹ havneinfrastrukturprojekt og indledte formel undersøgelsesprocedure over for visse afgiftsforanstaltninger

---

¹⁶¹ Sag N457/2009.

¹⁶² Sag N517/2009.

¹⁶³ Sag N151/2009 og N152/2009 (EUT C 164 af 16.7.2009).

¹⁶⁴ Sag N462/2009.

¹⁶⁵ Sag COMP/M.5480.

¹⁶⁶ Sag COMP/M.5557 *SNCF / CDPQ / Keolis / Effia*.

¹⁶⁷ Sag N175/2009 (EUT C 246 af 14.10.2009).

¹⁶⁸ Sag N409/2008, N410/2008 og N411/2008 (EUT C 106 af 8.5.2009).

¹⁶⁹ Sag N324/2009 (EUT C 299 af 8.5.2009).

¹⁷⁰ Sag N420/2008 (EUT C 183 af 5.8.2009).

¹⁷¹ Meddelelse Fra Kommissionen - Vejledning om statsstøtte til skibsadministrationselskaber (EUT C 132 af 11.6.2009).

¹⁷² Sag N219/2009 (EUT C 196 af 20.8.2009).

¹⁷³ Sag N120/2009 (EUT C 232 af 26.9.2009), N67/2009 (EUT C 232 af 26.9.2009) og N300/2009 (EUT C 299 af 9.12.2009).

¹⁷⁴ Sag C22/2007 (EUT L 119 af 15.5.2009).

¹⁷⁵ Sag C2/2008 (EUT L 228 af 1.9.2009).

¹⁷⁶ Sag C5/2007 (EUT L 315 af 2.12.2009).

¹⁷⁷ Sag N457/2008 (EUT C 106 af 8.5.2009).

¹⁷⁸ Sag N325/2007 (EUT C 53 af 6.3.2009).

¹⁷⁹ Sag C34/2007.

¹⁸⁰ Sag N169/2008, N105/2008, N168/2008 og C21/2009.

¹⁸¹ Sag N385/2009.

angående havnesektoren i Frankrig¹⁸². Desuden afsluttede den den formelle procedure, den havde indledt i 2008, angående den offentlige finansiering af færgeforbindelserne mellem det skotske fastland og øerne ud for den skotske vestkyst og nordkyst¹⁸³. Med undtagelse af en enkelt rute bekræftede Kommissionen, at befordringspligten for de vestlige og de nordlige øer var korrekt defineret og overdraget operatørerne. På fusionsområdet overtog verdens største rederikonglomerat, Maersk, rederiet Broström¹⁸⁴.

137. Inden for luftfart trådte forordningen om edb-reservationssystemer¹⁸⁵ i kraft den 29. marts. Det nye direktiv om lufthavnsafgifter trådte i kraft den 15. marts¹⁸⁶.
138. Den 18. juni godkendte Rådet og Europa-Parlamentet en ændring af de eksisterende regler¹⁸⁷, der tog sigte på at indføre større fleksibilitet i tildelingen af ankomst- og afgangstider ("slots") for at modvirke krisens virkninger for luftfartssektoren. Der var tale om en midlertidig ophævelse af "use it or lose it"-princippet i sommersæsonen 2009, som giver flyselskaberne mulighed for at bevare deres slotrettigheder.
139. Flyselskaberne stod over for meget turbulente markeder i 2009, hvor efterspørgslen efter passager- og fragttransport faldt, hvilket resulterede i betydelige tab for mange selskaber og en række omstruktureringer i sektoren. Omstruktureringerne tog form af et øget samarbejde inden for globale luftfartsalliancer, der resulterede i joint venture-aftaler på atlantehavsruterne. De europæiske flyselskaber undergik en konsolideringsproces med fusioner mellem både ruteflyselskaber og lavprisselskaber¹⁸⁸. Nogle af de store ruteselskaber, bl.a. Lufthansa, benyttede sig af lejligheden til at ekspandere ved at overtage mindre, regionale selskaber, nemlig Brussels Airlines¹⁸⁹, Bmi¹⁹⁰ og Austrian Airlines¹⁹¹.
140. Den 8. april indledte Kommissionen en formel procedure i forbindelse med sin undersøgelse af samarbejdet mellem flyselskaber i atlantehavstrafikken¹⁹², Oneworld-alliancen (British Airways, American Airlines og Iberia) og Star Alliance (Lufthansa, United, Continental og Air Canada). Den 30. september fremsendte Kommissionen klagepunktsmeddelelse i Oneworld-sagen¹⁹³.

---

¹⁸² Sag N614/2008 (EUT C 122 af 30.5.2009).

¹⁸³ Sag C16/2008, endnu ikke offentliggjort.

¹⁸⁴ Sag COMP/M.5346 - *APMM/Broström*.

¹⁸⁵ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 80/2009 af 14. januar 2009 om en adfærdskodeks for edb-reservationssystemer og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 2299/89 (EUT L 35 af 4.2.2009).

¹⁸⁶ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/12/EF af 11. marts 2009 om lufthavnsafgifter (EUT L 70 af 14.3.2009).

¹⁸⁷ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 545/2009 af 18. juni 2009 om ændring af forordning (EØF) nr. 95/93 om fælles regler for tildeling af ankomst- og afgangstidspunkter i Fællesskabets lufthavne (EUT L 167 af 29.6.2009, s. 24).

¹⁸⁸ Sag COMP/M.5364 - *Iberia/Vueling/Clickair*.

¹⁸⁹ Sag COMP/M.5335 - *Lufthansa/Brussels Airlines*.

¹⁹⁰ Sag COMP/M.5403 - *Lufthansa/bmi*.

¹⁹¹ Sag COMP/M.5440 - *Lufthansa/Austrian Airlines*.

¹⁹² Se pressemeddelelse [MEMO/09/168](#) af 20.4.2009.

¹⁹³ Se pressemeddelelse [MEMO/09/430](#) af 2.10.2009.

141. I årets løb godkendte Kommissionen redningsstøtte til Austrian Airlines-koncernen i form af en lånegaranti¹⁹⁴. Den fandt også Austrian Airlines' omstrukturingsplan i overensstemmelse med fællesmarkedet¹⁹⁵. Desuden godkendte Kommissionen på en række nærmere betingelser¹⁹⁶ visse ændringer, som de græske myndigheder agtede at indføre i forbindelse med afhændelsen af Olympic Airlines. Endvidere godkendte Kommissionen de græske myndigheders planer om at dække en del af omkostningerne i forbindelse med den ordning for frivillig afgang, som Olympic Catering SA ville indføre over for nogle af sine medarbejdere¹⁹⁷.
142. Kommissionen accepterede Frankrigs afskaffelse af sondringen mellem indenlandske flyvninger og EU-flyvninger i relation til lufthavnsafgifter, som reelt havde givet flyselskaber, der fløj indenlandske ruter, en fordel¹⁹⁸.

2.8. Posttjenester

143. Inden for rammerne af statsstøttereqlernes anvendelse i postsektoren traf Kommissionen i 2009 adskillige beslutninger, der tog sigte på at sikre, at postoperatører, der havde fået overdraget at udføre tjenester af almindelig økonomisk interesse, og deres datterselskaber ikke nød godt af uberettigede fordele. Igennem hele året fortsatte Kommissionen sin undersøgelse af mistanken om overkompensation til *Deutsche Post AG*¹⁹⁹ for at opfylde sin befordringspligt i årene fra 1989 til 2007. Den 13. juli indledte Kommissionen formel procedure angående foranstaltninger over for det belgiske La Poste²⁰⁰. I den britiske Royal Mail-sag fastslog Kommissionen, at fire statsstøtteforanstaltninger iværksat i årene mellem 2001 og 2007 stemte overens med EU's statsstøttereqler²⁰¹. I den franske La Poste-sag²⁰² vedtog den franske regering en lov om, at La Poste skulle omdannes til et "société anonyme" senest 1. januar 2010, hvilket vil betyde, at garantien vil ophøre med at bestå. Kommissionen er i øjeblikket ved at lægge sidste hånd på sin beslutning i sagen i lyset heraf.
144. På fusionsområdet godkendte Kommissionen på en række nærmere betingelser den 21. april den første fusion mellem etablerede postoperatører, nemlig fusionen mellem Posten (Sverige) og Post Danmark²⁰³.

2.9. Motorkøretøjsindustrien

145. Motorkøretøjsindustrien blev særlig hårdt ramt af den økonomiske krise. Selv om verdens efterspørgslen efter biler i 2009 kun faldt med 2,4 % i forhold til 2008 takket

---

¹⁹⁴ Sag NN72/2008, endnu ikke offentliggjort

¹⁹⁵ Sag C6/2009.

¹⁹⁶ Sag N83/2009, endnu ikke offentliggjort.

¹⁹⁷ Sag N487/2009.

¹⁹⁸ Sag E4/2007 (EUT C 83 af 7.4.2009).

¹⁹⁹ Sag C36/2007 – *Klage mod den tyske stat over ulovlig statsstøtte til Deutsche Post* (EUT C 245 af 19.10.2007, s. 21).

²⁰⁰ Sag C20/09 (ex N763/02) - *La Poste* (EUT C 176 af 29.7.2009, s. 17).

²⁰¹ Sag C7/07 (ex NN82/06 og NN83/06) - *Støtte til Royal Mail* (EUT L 210 af 14.8.2009, s. 16).

²⁰² Sag C56/2007- *Ubegrænset statsgaranti - La Poste* (Frankrig).

²⁰³ Sag COMP/M.5152.

være den stærke efterspørgsel i Kina²⁰⁴, faldt bilsalget (salget af personbiler og lette erhvervskøretøjer på op til 3,5 t) i EU med 4,6 % i forhold til 2008 og med 12,5 % i forhold til 2007²⁰⁵. Skrotningsordninger indført på forskellige nationale markeder, navnlig den tyske ordning, havde positiv indvirkning på salget på kort sigt. Inden for rammerne af det informationssystem, der blev indført med direktiv 98/34/EF, blev de nationale skrotningsordninger, som også indeholdt tekniske forskrifter, før deres vedtagelse anmeldt til Kommissionen og de øvrige medlemsstater, hvilket skabte gennemsigtighed, åbnede mulighed for udveksling af information og forhindrede, at der blev lagt hindringer i vejen for det indre marked.

146. Den faldende efterspørgsel og overkapaciteten i hele verden, der har været kendetegnende for sektoren igennem nogle år, resulterede i, at flere store bilproducenter gik konkurs, bl.a. de to amerikanske producenter General Motors og Chrysler. Det bevirkede, at to af GM's europæiske selskaber, Opel/Vauxhall og Saab, blev sat til salg, hvilket for Opels vedkommende nødvendiggjorde statslån til den fortsatte drift.
147. Den anden udfordring, branchen for øjeblikket står overfor, drejer sig om overgangen til mere miljøvenlige biler. Den øgede efterspørgsel fra kunderne efter biler med lavt CO₂-udslip og strammere reguleringsrammer gør det nødvendigt at investere massivt i udvikling af biler, der lever op til fremtidens krav. Kommissionen godkendte flere statsstøtteordninger på dette område²⁰⁶. Samtidig blev det også gjort lettere for denne branche at skaffe sig finansiering gennem lån og garantier.
148. I alle de sager om statsstøtte til bilsektoren, som Kommissionen behandlede, fastholdt den sin stramme kurs. I særdeleshed gjorde Kommissionen bestandigt opmærksom på, at den ikke ville acceptere, at statsstøtte ydet med hjemmel i de midlertidige rammebestemmelser – de jure eller de facto – blev knyttet sammen med protektionistiske betingelser såsom uberettigede ikke-kommercielle betingelser angående investeringernes geografiske placering. Kommissionen granskede nøje alle de sager, der rejste den type spørgsmål om protektionisme, for at sikre, at støtten ikke blev ydet under indflydelse af ikke-kommercielle hensyn, og at den bidrog til at sikre bilindustriens fremtidige levedygtighed.
149. Den 13. maj godkendte Kommissionen uddannelsesstøtte på 11 mio. EUR til medarbejderne i Scania's lastbilfabrikker i Sverige²⁰⁷. Desuden godkendte den den 2. december uddannelsesstøtte på 57 mio. EUR til Ford Romania SA, og afsluttede dermed den procedure, den havde indledt i denne sag²⁰⁸. Den 5. juni godkendte Kommissionen statsgarantier fra den svenske stat til Volvo Personvagnar (Volvo PV)²⁰⁹ og den 13. november garantier fra den rumænske stat til Ford Romania SA²¹⁰.

---

²⁰⁴ Global auto report, Scotia Bank,

http://www.scotiacapital.com/English/bns_econ/bns_auto.pdf

²⁰⁵ ACEA, nye indregistreringer fordelt på lande.

http://www.acea.be/index.php/news/news_detail/new_vehicle_registrations_by_country/

²⁰⁶ For nærmere oplysninger henvises til temakapitlet i denne beretning.

²⁰⁷ Sag N98/2009 – *Uddannelsesstøtte til Scania*, EUT C 147 af 27.6.2009, s. 6.

²⁰⁸ Sag C39/2008 (ex N148/2008) – *Uddannelsesstøtte til Ford Craiova, Rumænien*.

²⁰⁹ Sag N80/2009 – *Statsgaranti til Volvo Cars*, EUT C 172 af 24.7.2009, s. 2.

²¹⁰ Sag N478/2009- *Individuel statsgaranti til Ford Romania S.A.*

Endvidere godkendte den investeringsstøtte til Mercedes-Benz Hungary²¹¹ og Ford España²¹².

150. På regionalstøtteområdet godkendte Kommissionen den 29. april investeringsstøtte på 46 mio. EUR til Fiat-koncernen til et stort investeringsprojekt, der tog sigte på produktion af en ny bilmodel på Sicilien²¹³. Den 29. oktober indledte den imidlertid procedure over for en ungarsk regionalstøtte på godt 50 mio. EUR til et stort investeringsprojekt, som Audi Hungaria Motor Kft. ville gennemføre på sin fabrik i Győr²¹⁴.
151. På kartelområdet blev der den 28. oktober vedtaget et udkast til ny gruppefritagelsesforordning i motorkøretøjssektoren med tilhørende retningslinjer. Udkastene blev sendt ud i offentlig høring den 21. december, og de følger de principper, Kommissionen fastlagde i sin meddelelse af 22. juli²¹⁵. På grundlag af de hidtidige erfaringer og med forbehold af udfaldet af den offentlige høring er det Kommissionens opfattelse, at aftaler om distribution af biler ikke bør behandles anderledes end andre tilsvarende aftaler i andre sektorer. I udkastet til gruppefritagelsesforordning fastsættes det derfor, at den fremtidige generelle gruppefritagelse for vertikale begrænsninger skal erstatte de nuværende særlige regler for disse aftaler. Men af hensyn til de investeringer, bilforhandlerne har foretaget under de gamle regler, f.eks. i lokaler, hvorfra der sælges flere bilmærker, foreslås det, at denne overgang først skal finde sted efter 31. maj 2013.
152. Hvad eftermarkederne (reparation og vedligeholdelse samt reservedele) angår, fremgår det af den analyse, der blev gennemført, at konkurrencen er mere begrænset på grund af markedernes mærkespecifikke karakter, og at der på flere områder var behov for særlige bestemmelser for denne sektor. Hvad eftermarkedet angår, er det derfor meningen, at den nye gruppefritagelsesforordning og de tilhørende retningslinjer skal erstatte den eksisterende gruppefritagelsesforordning²¹⁶ fra 1. juni 2010, i forlængelse af de sektorspecifikke regler for adgang til reparations- og vedligeholdelsesinformation for nye biler.

2.10. Fødevareindustrien

153. Kommissionen har fortsat sin håndhævelse af konkurrencereglerne på fødevaremarkederne gennem en aktiv overvågning af eksisterende beslutninger, hvor der blev afgivet tilsagn, og behandling af de sager, hvor der blev gennemført kontrolbesøg i 2008. Arbejdet i Kommissionens taskforce om fødevarekæden fortsatte i 2009. Kommissionen iværksatte en undersøgelse, der specielt havde til formål at få indkredset potentielle konkurrencerelaterede problemer, der kunne påvirke fødevaresektoren og dens funktion. Resultaterne heraf blev meddelt de

---

²¹¹ Sag N671/2008. [Se IP/09/1147](#).

²¹² Sag N473/2008. [Se IP/09/958](#).

²¹³ Sag N635/2008 - *FIAT Termini Imerese*.

²¹⁴ Sag C31/2009 (ex N113/2009) - *Audi Hungaria Motor Kft.*

²¹⁵ Kommissionens meddelelse af 22. juli 2009 om de fremtidige konkurrenceretlige rammer for bilindustrien (KOM(2009) 388 endelig).

²¹⁶ Kommissionens forordning (EF) nr. 1400/2002 af 31. juli 2002 om anvendelse af traktatens artikel 81, stk. 3, på kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis i motorkøretøjsbranchen, EUT L 203 af 1.8.2002, s. 30-41.

nationale konkurrencemyndigheder og gengivet i Kommissionens meddelelse om tiltag, der kan få fødevarekæden til at fungere bedre, som blev vedtaget den 28. oktober²¹⁷.

154. ECN's fødevaregruppe mødtes i juli og november for at drøfte og udveksle information om spørgsmål i relation til fødevaremarkederne.
155. Mejerisektoren er en af de sektorer, der har haft det vanskeligst i 2009. På baggrund heraf vedtog Kommissionen i juli en "Rapport om situationen på mejerimarkederne"²¹⁸. Der er desuden oprettet en gruppe af højtstående eksperter i mælkesektoren bestående af nationale landbrugseksperter, og gruppens arbejde er i gang. Kommissionen har endvidere intensiveret sin dialog med de nationale konkurrencemyndigheder om mælkesektoren ved at oprette en fælles arbejdsgruppe om mælk, hvis arbejde vil fortsætte i 2010.

3. FORBRUGERRELATEREDE AKTIVITETER

156. Kommissionens kontor for forbrugerspørgsmål har nu eksisteret og arbejdet i over et år med at udbygge Konkurrencegeneraldirektoratets relationer med forbrugerrepræsentanter og udvikle nye måder at kommunikere direkte med den bredere offentlighed på.
157. I 2003 nedsatte Kommissionen en Europæisk Rådgivende Forbrugergruppe, som skulle være det vigtigste forum for en dialog mellem Kommissionen og forbrugerorganisationerne²¹⁹. Forbrugergruppen har nedsat en undergruppe om konkurrencespørgsmål, der mødes to gange om året i Bruxelles²²⁰. I årets løb drøftede denne undergruppe spørgsmål i relation til finanskrisen og statsstøtte i forbindelse hermed, digitale film, Intel-beslutningen og sektorundersøgelsen i medicinalsektoren.
158. Den 21. oktober var Konkurrencegeneraldirektoratet vært for et offentligt arrangement om "Konkurrence og forbrugerne i det 21. århundrede". Desuden er forbrugersiderne på konkurrence-webstedet blevet opdateret med mere brugervenlig information ud fra ønsket om at forbedre kommunikationen.

4. DET EUROPÆISKE KONKURRENCENETVÆRK OG SAMARBEJDET MED NATIONALE DOMSTOLE

159. Det Europæiske Konkurrencenetværk (ECN) fortsatte i 2009 med at være et meget aktivt forum for drøftelser og informationsudveksling mellem Kommissionen og konkurrencemyndighederne i de 27 medlemsstater.

---

²¹⁷ http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication16061_en.pdf

²¹⁸ http://ec.europa.eu/agriculture/markets/milk/report2009/index_en.htm

²¹⁹ Afgørelse 2003/709/EF af 9. oktober 2003.

²²⁰ Undergruppen består af en forbrugerorganisationsrepræsentant fra hvert EU-land samt en repræsentant fra Den Europæiske Forbrugerorganisation (BEUC) og to observatører fra EØS-landene (Island og Norge). Det er Kommissionen, der varetager sekretariatsfunktionen for undergruppen.

160. Konkurrencegeneraldirektoratets generaldirektør mødtes den 13. oktober med direktørerne for alle de nationale konkurrencemyndigheder. Drøftelserne var koncentreret om opstilling af prioriterede mål, proceduremæssig konvergens og gennemsigtighed, sanktioner og kriminalisering samt samarbejde i fusionsager. På mødet drøftede man også de foranstaltninger, Kommissionen havde truffet i forbindelse med finanskrisen, og der var enstemmig godkendelse af den rapport, der var udarbejdet om konvergens med hensyn til bødenedsættelser og bødefritagelser inden for rammerne af ECN's model for bøderabatordninger²²¹.
161. Kommissionen blev i overensstemmelse med artikel 11, stk. 3, i forordningen underrettet om 129 nye sager, de nationale konkurrencemyndigheder havde fået til behandling i 2009. Der var bl.a. mange sager i energisektoren, mediesektoren, telesektoren, transportsektoren og finanssektoren. Kommissionen blev også underrettet om 69 forventede afgørelser efter artikel 11, stk. 4, i forordning 1/2003 (svarende til en stigning på 15 % i forhold til 2008).
162. I 2009 afgav Kommissionen fem udtalelser efter forordningens artikel 15, stk. 1, angående spørgsmål fra nationale dommere om anvendelsen af EU's konkurrenceregler – den afgav en udtalelse til en belgisk ret, en til en litauisk ret og tre til spanske retter. I relation til *amicus curiae*-indlæg efter forordningens artikel 15, stk. 3, fremsatte Kommissionen skriftlige bemærkninger i en sag ved Cour d'Appel i Paris i forbindelse med begrænsninger i adgangen til internetsalg i selektive distributionsaftaler²²², og efter EU-Domstolens dom i sag C-429/07 afgav Kommissionen et skriftligt indlæg i en sag ved Gerechtshof Amsterdam om skattefradrag for bøder pålagt af Kommissionen.
163. I årets løb blev der indgået 10 aftaler om tilskud til uddannelsesprogrammer for dommere i forskellige medlemsstater.

5. INTERNATIONALE AKTIVITETER

164. I en stadig mere globaliseret verdensøkonomi må der også i konkurrencepolitikken anlægges et globalt perspektiv. Konkurrencegeneraldirektoratet har fortsat med at spille en ledende rolle inden for Det Internationale Konkurrencenetværk (ICN). Den 22.-23. januar var Konkurrencegeneraldirektoratet vært for et "Seminar om effektiv sagsbehandling" i Bruxelles, som var det første af den art.
165. Ligesom hidtil har Konkurrencegeneraldirektoratet deltaget aktivt i arbejdet i OECD's konkurrencekomité og deltog også i den konference, som den mellemstatslige ekspertgruppe (IGE) om konkurrenceret og konkurrencepolitik under FN's Konference om Handel og Udvikling (UNCTAD) hvert år afholder, hvor det kom med indlæg under de fleste af rundbordsdrøftelserne.
166. Der var et intenst samarbejde med USA, både i enkeltsager og i mere generelle spørgsmål i relation til konkurrencepolitikken. Det samme var tilfældet med samarbejdet med de canadiske og de japanske konkurrencemyndigheder.

²²¹

Rapporten kan findes på <http://ec.europa.eu/competition/ecn/documents.html>

²²²

Sag nr. RG 2008/23812, *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique*. Der er i denne sag forelagt et præjudicielt spørgsmål efter EUF-traktatens artikel 267, se sag C-439/09.

167. Den 23. maj undertegnede Det Europæiske Fællesskab og Sydkorea en bilateral samarbejdsaftale på konkurrenceområdet, der trådte i kraft den 1. juli²²³. Frihandelsaftalen med Sydkorea blev parafet den 15. oktober 2009 og ventes at ville blive undertegnet og træde i kraft i løbet af 2010. Det er første gang, at en frihandelsaftale indeholder forbud mod visse former for subsidier.
168. Den 8. oktober undertegnede kommissær Neelie Kroes et aftalememorandum med det brasilianske justitsministerium og cheferne for de brasilianske konkurrencemyndigheder, der tog sigte på et tættere samarbejde mellem Konkurrencegeneraldirektoratet og dets brasilianske modparter.
169. Den årlige dialog om konkurrencespørgsmål med Kina fandt sted i Bruxelles den 22.-23. juni. Samarbejdet med Indien blev intensiveret i løbet af 2009, hvor Indien udpegede de syv medlemmer, der skal have sæde i Indiens konkurrencekommission, som får til opgave at håndhæve den indiske konkurrencelov fra 2002.
170. I relation til udvidelsen var der et særligt tæt samarbejde med Kroatien og Tyrkiet. Disse to kandidatlande skal opfylde en række benchmarks, før tiltrædelsesforhandlingerne angående konkurrencekapitlet kan starte. Desuden ydede Konkurrencegeneraldirektoratet yderligere bistand til landene på Vestbalkan med deres tilpasning af deres konkurrencelovgivning til EU-reglerne og deltog i forberedende drøftelser angående Islands eventuelle optagelse i EU.

6. SAMARBEJDET MELLEM EU'S INSTITUTIONER

171. I 2009 fortsatte Kommissionen sit samarbejde med EU's øvrige institutioner i overensstemmelse med de respektive aftaler eller protokoller, som institutionerne har indgået²²⁴.
172. I 2009 vedtog Europa-Parlamentet en beslutning om hvidbogen om erstatningssøgsmål efter overtrædelser af EU's konkurrenceregler og de årlige konkurrenceberetninger for 2006 og 2007. Ud over den almindelige dialog mellem konkurrencekommissæren og det økonomiske udvalg deltog Kommissionen i drøftelser i andre parlamentsudvalg om en række spørgsmål, bl.a. den årlige konkurrenceberetning, hvidbogen om erstatningssøgsmål, radio- og tv-meddelelsen, statsstøtte og finanskrisen, sektorundersøgelsen i medicinalindustrien og motorkøretøjsforordningen. Om disse og en lang række andre spørgsmål fandt der bilaterale møder med parlamentsmedlemmer sted.
173. Kommissionen har et nært samarbejde med Rådet, som den underretter om vigtige konkurrencepolitiske initiativer, bl.a. angående statsstøtte til banksektoren og retningslinjer herfor og andre statsstøtteforanstaltninger som led i den finansielle og økonomiske krise. Det økonomiske og finansielle udvalg (EFC)²²⁵ blev hørt om

²²³ Aftale mellem Det Europæiske Fællesskab og Republikken Koreas regering om samarbejde om konkurrencebegrænsende aktiviteter (EUT L 202 af 4.8.2009, s. 36).

²²⁴ Rameaftale af 26. maj 2005 mellem Europa-Parlamentet og Kommissionen; samarbejdsprotokol af 7. november 2005 mellem Europa-Kommissionen og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg; samarbejdsprotokol af 17. november 2005 mellem Europa-Kommissionen og Regionsudvalget.

²²⁵ EFC forbereder arbejdet i Økofin-Rådet, og har blandt sine medlemmer også en repræsentant for Den Europæiske Centralbank.

bankmeddelelsen, rekapitaliseringsmeddelelsen, meddelelsen om værdiforringede aktiver og omstrukturingsmeddelelsen samt om en revision af garanti- og rekapitaliseringsordninger. Kommissionen bidrog med konkurrencepolitiske indlæg til de konklusioner, der blev vedtaget på forskellige rådsmøder, bl.a. på møder om økonomiske og finansielle anliggender, møder om konkurrence og møder om transport, telekommunikation og energi, samt møder i Det Europæiske Råd.

174. Kommissionen underretter Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) og Regionsudvalget om vigtige politiske initiativer og deltager i det respektive udvalgs eventuelle debatter om disse initiativer. I 2009 udsendte EØSU betænkninger om Kommissionens konkurrenceberetning for 2007 og hvidbogen om erstatningssøgsmål. Konkurrencegeneraldirektoratet har også deltaget i møder i EØSU's arbejdsgrupper og haft bilaterale møder med EØSU-referenter om en række andre emner, bl.a. små og mellemstore virksomheders tilpasning til ændringerne på de globale markeder, skibsbygning og statsstøtte.